

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm: PARTI AV KUNGSGATAN.

MORGONBRIS

* JUNINUMMER 1930 *

26:te årg.

Nummer 6

Pris 25 öre

Religionsdogmatiken och skolan.

En välbehövlig opinion har under senaste veckorna kommit till uttryck mot det alltjämt florerande förhållandet, att barnen i skolorna skolas tvingas inlära dogmatiska kyrkliga trossatser.

Skolans uppgift bör vara den objektiva undervisningens. Ej den dogmatiska bekännelsens! Den sakliga belysningen, grundad på erfarenhet och fakta, d. v. s. motsatsen till aprioriska antaganden, bör helt naturligt vara normgivande för skolundervisning. Således: intet propagerande av vissa trossatser, som ofta åstadkomma motsatsen till det åsyftade.

Religionen och den religiösa känslan är ju ett synnerligen ömtåligt ämne, som är mera individuellt än något annat, just därför bör det kollektiva tvånget ej tillåtas lägga sin klumpiga boja redan på de ännu outvecklades sinnen och känsloliv och på denna grund ofta döda spirande andliga världens växt och utveckling.

Liksom skolan undervisar i andra historiska ämnen, bör naturligtvis även inordnas på lämpligt sätt historisk belysning i breda drag över de betydelsefullaste religionssystemen och dess rörelser, vari kristendomens religionsåskådning givetvis tillmättes det utrymme, som vår allmänna uppfattning om dess betydelse fordrar att nutida medborgare böra vara förtrogna med.

Törhända bör denna undervisning helst meddelas i de högre klasserna, när barnen blivit mera utvecklade och i stånd att, åtminstone delvis, fatta vidden och innebörden av de värden religionerna associera.

Den opinionsrörelse, som nu vuxit fram närmast med anledning av lektor Oskar Olssons motion i första kammaren: om morgonbövernans avskaffande och förbud för utanläsning av bibeltexter och bekännelse-skrifter o. dyl., har vunnit stöd av talrika lärare och många för de religiösa livsvärdena varmt nitälskande personer. En övervägande gynnsamt stämning press har också uttryckt vilja att främja de önskemål, som kommit till uttryck, främst i den vädjan till riksdagens ledamöter, som ett stort antal personer ur vitt skilda kretsar nyligen gjort i berörda spörsmål och vari främst hävdas, att skolans religionsundervisning

bör vara objektiv och historisk, liksom undervisningen i andra ämnen. Ingen andaktsutövning tvångsutförd således. Naturligtvis kan, för dem som så önska, framhålla petitionärerna, beredas tillfälle genom kyrkans försorg till kristendomsundervisning i statskyrklig anda.

Utrymmet tillåter ej införande av här berörda, synnerligen moderata vädjan till riksdagsledamöterna. Våra läsare ha säkerligen förut tagit del av densamma genom dagspressen. Vi tillåta oss i stället här nedan återgiva några citat från den omfattande enquête, som Soc.-Dem. haft över hithörande ämne och som varit mycket belysande och värdefull.

Fröken Anna Lindhagen — i förbigående nämnt den främst drivande kraften för opinionsrörelsen — yttrar i slutet av sitt inlägg:

Att det i skolan får meddelas barnen och ungdomen en enhetlig uppfattning av religionerna i stället för en söndrande, detta måste bidra till känslan av de olika folks och de olika tidernas samhörighet. Det måste anses vara av stor vikt för utvecklingen att vi erkänna att människor med olika religionsuppfattning lika väl som de, vilka ej hava behov av religion, kunna sträva lika målmedvetet efter sanningen och efter människokärlekens förverkligande och att därför ingen riktning i denna mening arbetar på "avkristning".

Lektor Henrik Petrini slutar sitt inlägg med dessa ord:

Vad slutligen morgonbövernarna beträffa, så höra de ju inte till reli-

gionsundervisningen utan till religionsutövningen, och borde sålunda inte alls ha sin plats i skolan. Det får betecknas som en kuriositet, att en dylik anakronism har kunnat behålla sin plats i den moderna skolan.

Med d:r Paul Bjerre, känd för omfattande skriftställarskap i religiösa och psykologiska frågor, framhåller bl. a., att det är antikvererat att propaganda i den ena eller andra riktningen skall få övas i skolorna. Det är lika orimligt att man där skall driva religiös propaganda som politisk. Objektivitet är ju en av skolans fundamentala principer.

Redaktör Elin Hyldahl deklarerar sin uppfattning vara: Att kristendomsundervisningen befrämjar ett element av fruktan och mindervärdighet, som den moderna psykologin funnit vara ödeläggande för karaktärsutvecklingen. Som ex. anför han bl. a. följande av den kände engelske läraren och psykologen A. S. Neill, som i sin utomordentligt intressanta bok: Barnproblemet säger:

"De mest neurotiska barnen äro de som fått en starkt religiös uppföstran. Religiös undervisning är ödesdiger för barnets psyke, ty religionen hyllar föreställningen om arvssynden. — Religionen betyder för ett barn endast fruktan. Och att införa fruktan i ett barns liv är det största av alla brott. Barnet blir till en underlägsen, en feg stackare — religionen gör oss alla till fega stackare. Kristendomen har tack vare Paulus delat upp mänskligheten i getter och får med himlen eller helvetet som mål. Gud har blivit ett föremål för fruktan."

Rektor Jalmur Furuskog, vars inlägg torde vara både det radikalaste och intressantaste av de många skiftande enquêtesvaren, börjar med en undran hur riksdagsmännen själva skulle känna, om de vore tvungna att börja varje plenum och varje utskottssammanträde med psalmsång, bibelläsning, betraktelse och bön. Han avslutar sitt inlägg med nedan återgivna allvarliga ord, som förtjäna att djupt begrundas:

I frågan om moralundervisningen tillåter mig utrymmet endast att framhålla en viktig principiell synpunkt. Ungdomens moraliska fostran är en av de stora ödesfrågorna

Innehållsförteckning:

- Religionsdogmatiken och skolan* av S. V.
Har hemslöjdsarbetet ännu någon betydelse? av Mattis Hörlén.
Obehörigt eller nödvändigt intrång av Inga Vänner.
"Dålig syn" och *glasögon* av d:r Bengt Hallberg.
Kriget och kvinnorna av Gaby Gyberg.
Skvallra kvinnorna mer än männen? av Siva.
Vaccinationstvånget inför riksdagen av S. V.
En konstnär.
En rolig bok — med allvarligt syfte av V.
Världsspråket — förbindelseleden mellan folken.
Från Soc.-dem. kvinnornas international.
En sängerska. Följetong av Sigrid Gillner.
Dikter. Notiser. Referat från distriktskonferenser m. m.

Har hemslöjdsarbetet ännu någon betydelse?

På alla områden och icke minst på det husliga arbetets gebit har tekniken mer och mer ersatt den mänskliga arbetskraften, varjämte en hel del arbetsuppgifter, som förut oundgängligen tillhörde hemmets område, hava helt eller delvis övergått till fabriksproduktion.

En sådan revolutionerande överflyttning ägde rum med den svenska hemslöjden under senare hälften av 1800-talet, då i och med folkets övergång från natura- till penninghushållning fabriker övertogo i stort sett all såväl textil- som möbeltillverkning. Att det nya, värdefulla, som tiden förde med sig, även höll på att sopa bort stora och oersättliga kulturvärden var tyvärr en naturlig följd av den hastiga omvälvningen. De gamla, gedigna hemslöjdsalstren föraktades och förstördes, folkets handaskicklighet avtog mer och mer

för vår kultur. Men en moralundervisning med religiös motivering förfelar i våra dagar sitt syfte. I en tid, då alla religiösa trossatser äro satta under debatt och ingen vet vad som kommer att framgå ur den stora brytningen inom livsåskådningarnas värld, är det orimligt att söka bygga upp moralen på grundvalen av en viss religiös uppfattning. Våra sedliga plikter måste motiveras rent mänskligt. Moralundervisningen måste helt frigöras från den religiösa dogmatiken. Detta är en livsfråga för allt arbete bland ungdomen, både inom skolan och inom folkbildningsarbetet. Så länge skolornas moralundervisning är oupplösligt sammankopplad med en konfessionell religionsundervisning, så komma vi att förgäves vänta på den moraliska förnyelse, som är ett livsvillkor för den västerländska kulturen.

När detta kommer under våra läsares ögon har väl den olssoniska motionen behandlats och säkerligen avslagits, men den har utlöst en reaktion mot det vanemässiga och förkvävande, som kännetecknar kristendomsundervisningen som bekännelsesdogmatik i skolorna, som säkerligen kommer att växa sig stark nog att under närmaste framtid framtvinga önskad ändring i samklang med en nyare tids uppfattning.

S. V.

och det under generationer uppövalde skönhetsinnet förflackades. Lyckligtvis räddades spillrorna av den gamla kulturen i sista stund genom några framsynta mäns och kvinnors ingripande, och det var dessa, som gävo upphov till den s. k. hemslöjdsrörelsen i vårt land. Så småningom bildades hemslöjdsföreningar i nästan varje län, och deras uppgift är dels tillvaratagande och utvecklande av de gamla mönstren och teknikerna, dels att genom undervisning sprida kännedom om detta, samt slutligen genom försäljning av de tillverkade hemslöjdsalstren förmedla arbetsförtjänst åt bygdens folk.

I samma syfte bidraga årligen stat, landsting, hushållningssällskap och kommuner med avsevärda belopp till såväl vävnadsskolor som kurser i olika sorters handaslöjd.

Men jämsides med hemslöjdsarbetets återupptagande hava även industrimän och konstnärer i energisk och fruktbar samverkan förädlat och förbättrat fabriksvarorna både vad kvalitét och konstnärlig utformning beträffar.

På grund härav framställes ofta från allmänhetens sida frågan om huruvida hemslöjdsarbetet ännu har någon verklig praktisk betydelse för vår tid. Besitter ännu hemslöjden en sådan inneboende livskraft, att den fortfarande kan tillfredsställa nutidsbehov och på samma gång ge sina utövare skäligen ekonomisk behållning?

Att här ge ett uttömmande svar på frågorna är icke tänkbart, därtill är innebörden för vidfattande. Endast några kortfattade synpunkter må här framhållas.

Först må emellertid inskjutas den anmärkningen, att det naturligtvis aldrig kan bli tal om att helt ersätta fabriksvarorna, därtill äro våra behov för stora och mångskiftande. Endast i en viss begränsad omfattning kan hemslöjdsarbetet ersätta fabriksvarorna.

Saken ställer sig olika för landsbygdens och städernas befolkning. För den senare kategorien har aldrig hemslöjden haft någon särskild betydelse ur förvärvssynpunkt, därtill äro bostäderna för trånga och folkets hela livsföring anorlunda, varjämte även en del andra betingelser fattas. Endast som köpare av hemslöjdsalster, i den mån dessa

kunna anpassa sig efter moderna behov, har stadsbon f. n. intresse av hemslöjd. Men man kan tänka sig, att myndigheterna kunde ställa lokaler till förfogande för manlig slöjd. Många industriarbetare skulle på fritider eller vid ev. arbetslöshet ha nytta härav. Alla äro ju inte intresserade av läsning eller bokliga studier, och trångboddheten gör, att många drivas ut ur hemmen på fritiden.

Undertecknad hörde för en tid sedan en industriarbetares rent av upprörande klagan över sin vantrennad i staden. "Jag vet inte, vad jag skall ta mig till på kvällar och söndagar. Hemma är det så trångt, så där kan jag inte syssla med något, och man kan ju inte driva på gatorna alltjämt; för resten kostar det pengar, så snart man går ut. Helst skulle jag vilja bo på landet, men då bli resorna för dyra." För en sådan vore en lokal, där han kunde få

Rosor såg jag...

*Rosor såg jag, endast rosor
i en färg så röd och varm,
en symbol för liv och kärlek,
den jag tryckte till min barm.
Famnen full jag bar i drömmen,
rosor, rosor var mitt allt,
där jag gick med bara fötter,
blott ett barn, en vek gestalt.*

*Rosor såg jag, endast rosor,
och de föllo ur min famn
på en dyrkad fläck av jorden,
som bar hemmets kära namn.
Långt jag vandrat drömmens vägar,
att i sanden söka spår,
spår som minna, spår som tala
om min barndoms ljusa vår.*

*Över golvets nötta tiljor
i det hem jag ägt en gång,
strödde jag de sista blommor
ur mitt rika rosenfång.
Rosor såg jag, röda rosor,
en symbol av kärlek varm.
Rosor doftade och föllo
från min barnsligt veka barm.*

Hilma Jonsson.

syssla med någon slöjd, en verklig välsignelse.

Emellertid är det för landsbygdens folk, som hemslöjden har sin största betydelse, och då kanske främst den kvinnliga slöjden. Överallt i våra bygder finns kroppsarbetande folk, som aldrig sliter annat än hemvävda gång- och sängkläder. "Köpetyg håller ju ingenting" är fortfarande mångas uppfattning. För jordbruksbefolkningen betyder dessutom tillgången på egna produkter, ull, lin, nöthår jämte arbetets utförande på småstunder vid sidan om skötseln av gård och hushåll mycket ur ekonomisk synpunkt. Tillverkningen av sådana alster, som mera avse hemmets prydnad, såsom mattor, gardiner, möbeltyg etc. ge även ett stort tillskott av skönhets- och trevnadsvärde.

Såsom extra förvärvskälla har dessutom hemslöjden en oerhörd betydelse för tusentals hem. Det betyder verkligen något, att småbrukarehustrur och andra med dem jämställade i Norrlands obygder kunna skaffa sig en årlig extra inkomst genom vävnad på 180—600 kr., enligt uppgift från hemslöjdsföreningar i Norrland.

På många ställen har även den manliga slöjden tagits upp på nytt. Så är förhållandet i Norrland, särskilt bland industriebefolkningen. Under de senaste årens stora arbetskonflikter hava många män förtjänat sitt uppehälle medelst förfärdigande av möbler, som gått till sjukhus och andra offentliga inrättningar. Anslag till slöjdlärare har lämnats av landsting och hushållningssällskap och ritningar ha granskats och godkänts av särskilda nämnder. Sekreteraren i Norrbottens läns hemslöjdsförening, frk. Gustafsson, be-

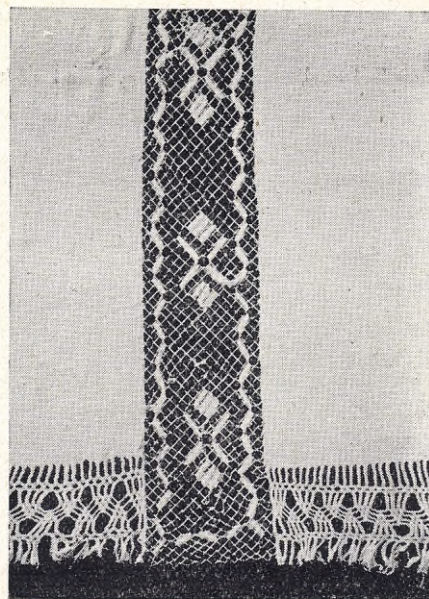
rättar t. ex. om tre ynglingar i åldern 16—21 år, som från aug. 1928 till aug. 1929 förtjänade sammanlagt 6,000 kr., således lika mycket, som om de arbetat i industrien.

I en klass för sig står den svenska tillverkningen av rya- och flossamattor. På så kort tid som något över 15 år har hela denna hemslöjds-gren arbetat sig fram, och redan nu konkurrera de svenska mattorna med de orientaliska. Ett bevis härpå är, att ett stort norrlandsbruk för kort tid sedan beställde svenska mattor för 5,000 kr., en summa som för blott några få år sedan skulle gått ut ur landet.

Många gamla, som inte orka utföra ett vanligt dagsarbete, kunna också förtjäna en extra slant genom lättare handarbeten. Så är t. ex. "bindslöjden" i Halland en dylik gren av hemslöjd. Litet garn och ett par stickor är ju dessutom överkomligt material.

Ett livsvillkor för all hemslöjd är emellertid att finna avsättning för utförda arbeten, och det är här hemslöjdsföreningarna utföra ett välsignelsebringande arbete. I hela landet finnas f. n. ett 30-tal hemslöjdsföreningar och dessas sammanlagda försäljningssumma uppgick under år 1928 till 1½ miljon kr. På samma gång har den köpande allmänheten garanti för fullgoda och förstklassiga varor, ty intet tages emot till försäljning som icke både vad material och utförande beträffar är allra bästa sort.

Förutom dessa mera reella värden har hemslöjdsarbetet även en stor ideell betydelse. Den allmänna smaknivån höjes genom folkets uppövade skönhetssinne och handaskicklighet. Arbetstillust och arbetsglädje äro en följd av det mera självständiga ska-

Kalasduk från Sorunda. 10 alnar lång.

pandet, och det noggranna utförandet fostrar till ordning.

Det är heller ingen tillfällighet, som gör, att t. ex. vävnad förekommer mycket på våra sinnessjukhus och skyddshem. Det rytmiska arbetet ger sinnesjämvikt, och mönster och teknik fordra en påpasslighet, som utesluter många irrande tankar.

När ett arbete går med lust och fart brukar man säga, att det går som en dans. Intet arbete har givit så många motiv till folkvisor och danslekar, som just vävnads- och därtill förberedande arbeten. Är det inte arbetets rytm och glädje som återspeglas i t. ex. "Väva vadmal", "Nu ska' vi skörda linet i dag", "Jag skall väva mig en randig kjortel", "Se sländan hon går" m. fl., m. fl.

Stockholms län har ingen hemslöjdsförening, utan har landstinget

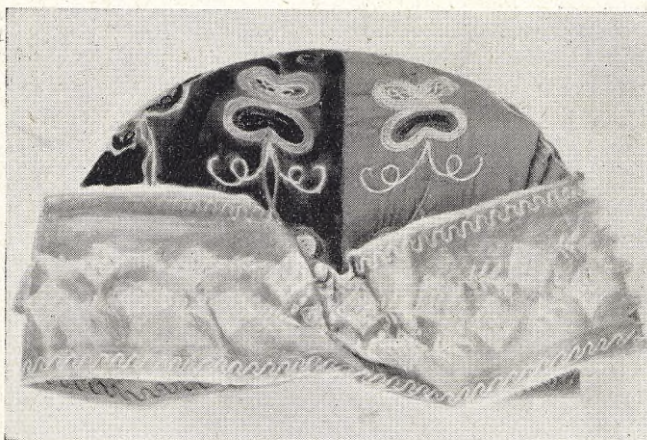
Bruddumsskjorta från Sorunda. (1850.)

Huvudkläde av nettelduk. Sorunda.

Handkläde, troligen använt som bårkläde.

Mössa från Södertörn.

Obehörigt eller nödvändigt intrång?

Allt bittrare och bittrare klagas över att kvinnorna ge sig in på "mannens arbetsområden". Denna klagan är kanske inte så underlig. Ty nu finns knappt ett enda arbetsområde där ej kvinnan gör sig starkt gällande med resultat bl. a. att män tvingas till arbetslöshet.

Kortsynta människor, och sådana

i stället en vald kommitté, "Centralkommittén för hemslöjdens befrämjande", som ordnar om vävnads- och sömnadskurser i länet. Denna kommitté har dessutom under senaste året igångsatt en inventering av gammal hemslöjd, som visades på en utställning i Nord. museet sistlidna höst. Dessa här avbildade föremål äro "rara" fynd från Södertörn, särskilt från Sorunda och Ösmo, vilka socknar ännu äga dyrbara skatter av den gamla hemslöjden.
Mattis Hörlen.

som i alla livets skiften vilja ge kvinnorna skulden för detta livets onda, söka orsaken till denna ökade kvinnliga konkurrens på arbetsmarknaden i kvinnornas "fördärliga emancipation". Kvinnorna äro ej längre nöjda med hemmen som verksamhetsfält, heter det, och därför blir det så trångt för männen på arbetsmarknaden.

Det är svårt att med jämnmot höra sådant tal. Varför finner man så många kvinnor nu för tiden på fabriker, kontor, på tidningsredaktioner, i verken o. s. v.? Beror det på ringaktning för hemmet och husmoderns arbete i det undangömda och tysta? Jag tror inte att så är förhållandet.

Nej, någonting nytt har kommit till, något som inte syntes och kändes så påtagligt förr, något som tiden själv fört med sig.

Mycket har jag funderat över vad

detta "något" kan vara, och kommit till ett resultat som egentligen hela tiden legat mitt framför näsan: Männen ha inte längre samma förmåga som förr att skapa säkra grundvalar för hem, i vilka kvinnorna finna sin verksamhetsfär. Se på all den osäkerhet som numera råder ifråga om arbetsinkomst allt ifrån kroppsarbetarna till medelklassen.

— Det beror på kvinnornas intrång överallt! säger den snartalige. Vänta och se en smula.

Männens gamla företrädesrätt inom produktionen på grund av större kroppslig styrka har länge varit på upphällningen. De maskinella och eljest tekniska framstegens mål har alltid varit att göra arbetet lätt, men ändock mera givande. Det fordras ingen större kroppsstyrka nu för tiden att plöja stora fält. En lättstyrd traktorplög gör arbetet med fart. En kvinna kan nog plöja med

GAHNS
TVÅLAR
● tvålarnas tvålar ●

den. De gamla, tungarbetade vävstolarna på fabriken utbyts mot nya, som ledigt och lätt skötas av kvinnor. Massor av kvinnor finna nu sin utkomst inom en förut typiskt manlig industri, järnindustrin. Varför? Naturligtvis därför att inom denna industri — liksom inom alla andra — kommit till så många lättskötta arbetsmaskiner, som till fullo ersätta den forna manliga yrkesskickligheten och styrkan.

Skrädderiet, som också varit en ganska utpräglad manlig yrkesgren, har med ökad maskinell utrustning och specialisering mist sin manliga prägel. Se på konfektionskrädderiernas kvinnliga arbetarskaror!

I den uppdelade bokföringen, räkne- och skrivmaskinernas tid, har den manlige kontoristen blivit ganska hemlös. Vill han ha arbete så får han i nio fall av tio ta ett som en kvinna kan sköta lika bra. Det faller sig mycket naturligt att kvinnor sortera de stora orderfirmornas post, liksom att sköta telefonborden.

Maskiner och medel för hemtvätt, dammsugare etc. ha lockat fram en skara kvinnliga agenter, som säkerligen passa alldeles utmärkt för dess uppgifter. Ett nytt arbetsområde för kvinnan. Nu, när så oändligt mångskiftande ting skola demonstreras i hemmen för deras kvinnor, har detta arbetsområde blivit mycket stort.

Återigen den tekniska och maskinella utvecklingen!

Axplockningen här ovan skulle kunna göras mycket riklig, men det sagda torde vara alldeles nog för den som vill förstå. Den produktions- och kommersiella utvecklingen har tilldelat massor av kvinnor en helt annan roll än den de förut hade. Det vore förfärligt kortsynt att ge kvinnorna skulden för denna utveckling. Den har männen själva skapat under omständigheternas eget tryck.

Vad ha vi att dra för slutsatser av detta? Främst naturligtvis den slutsatsen, att vi med all makt måste och skola sträva efter att få kvinnorna klart medvetna om de ökade fordringar som medborgare, deras förändrade position i många stycken medför. Framsynta personer ha insett vad som fordras — kvinnornas organisation är ett av tecknen härpå. Kvinnornas politiska och fackliga organisationer kunna genom utrednings- och upplysningsarbete bland näringarnas och handelskvinnor förebygga mycket virrvarr i nuvarande utvecklingsskede. Ej

"Dålig syn" och glasögon.

För Morgonbris av doktor *Bengt Hallberg*.

Det är ofta läkaren hos allmänheten träffar och måste försöka förklara den missuppfattningen, att "dålig syn" alltid kan hjälpas med glasögon. Det är blott få människor, som förstå, vad "dålig syn" är och vad glasögon egentligen gör för nytta. Vi komma i det följande få se, att den "dåliga synen", i dess noggranna betydelse, aldrig kan upphjälpas med glasögon. Det glasögonen kan avhjälpa är felaktigheter i ögats byggnad eller den åldern alltid medföljande svårigheten att se på nära håll.

Låt oss för att förstå det här till att börja med kasta en blick på den första av de enkla bilder, som åtfölja denna anspråkslösa uppsats.

Bild n:r 1 föreställer ett normalt öga i genomskäring framifrån. Alla läsare, som sysslat något med fotografering, kunna igenkänna den likhet, som förefinnes med en kamera. I främsta delen av ögongloben är infälld, liksom ett fönster i en fartygssida, den klara, genomskinliga, nästan halvklotformiga "hornhinnan", som tillsammans med den strax därbakom belägna "linsen" utgör det som hos ögat motsvarar kamerans objektiv. Detta har som bekant till uppgift att samla de från ett föremål utgående ljusstrålarna, så att på den fotografiska plåten uppstår en skarp bild av detta föremål. I ögat motsvaras den fotografiska plåten av näthinnan, som beklädder hela bakre delen av ögonglobens insida. På näthinnan uppstår, om ögat är normalt byggt, en skarp bild av det föremål vi betrakta, men kameran ger endast en skarp bild av föremål på ett visst avstånd. Befinner sig föremålet närmare eller längre bort, så blir bilden suddig. Man måste "ställa in" kameran för detta nya avstånd. På samma sätt förhåller det sig med ögat, som, när det befinner sig i vila, är inställt för att se föremål på minst några meters avstånd. Föremål, som befinna sig närmare, bli suddiga, och för att kunna se dessa skarpt och tydligt fordras större eller mindre viljekraft. Det kan man lätt iakttaga, om man för t. ex. en

minst viktigt är att grundligt avliva manliga — och även kvinnliga — efterliggares tanketomma tal om kvinnornas obehöriga konkurrens på arbetsmarknaden. Sådant dumt tal försvårar bara och fördröjer den rätta inställningen och det fruktbringande arbetet.

Inga Väner.

penna allt närmare ögat. Till slut räcker det inte till, även om man anstränger sig aldrig så mycket, pennan synes ändock suddig. Denna ögats förmåga att ställa in sig för att kunna skarpt se föremål på nära håll, kallas för ackommodation (betyder eg. anpassningsförmåga). På fig. 1 se vi de heldragna linjer (a) som utmärka ljusstrålar kommande från ett avlägset föremål. Vi se hur de brytas genom hornhinna och lins, så att de på själva näthinnan samlas till en bild (b). De prickade linjerna (a I) skola beteckna ljusstrålar utgående från ett nära ögat beläget föremål. Dessa strålar förmår ögat naturligtvis ej samla till näthinnan, om ej ackommodationen fanns. De skulle utan denna komma att samlas till en bild belägen *bakom ögat* (b I), men genom ackommodationen ökas ögats brytkraft precis så mycket som behövs för att bilden skall falla på näthinnan (b).

Vi nämnde, att ackommodationen inte var obegränsad. Genom försök med blyertspennan konstaterade vi omöjligheten av att kunna se på hur nära håll som helst. Denna förmåga är olika vid olika åldrar. Den är störst vid en människas födelse och avtager därefter regelbundet för varje år. Så regelbundet försiggår detta avtagande, att man kan nästan på året bestämma en människas ålder, om man vet hur stor ackommodation hon har. Vid omkring 45 års ålder är den endast omkring en sjättedel av vad den var vid födelsen. Den har då blivit för liten för att tillåta ögat tydligt urskilja föremål på vanligt läsavstånd, som skall vara ungefär 30 cm. Men som vi alla veta, har man möjlighet att med glasögon återställa förmågan att se på nära håll. Man kan alltså på konstgjort sätt skaffa en motsvarighet till ackommodationen. Det är s. k. positiva glas, som ha förmågan att samla ljusstrålarna och alltså (om vi se på fig. 1) åstadkomma att bilden av det närbelägna föremålet flyttas från b I till b.

Med ännu högre ålder blir ackommodationen ännu mindre. Man beräknar på ett ungefär, att den efter 45 års ålder avtager med en "dioptri" på 5 år. Den har då vid 55—60 års ålder praktiskt taget helt försvunnit, och ögat behöver vid denna ålder och till livets slut motsvarande hjälp i form av glasögon på 3 "dioptrier". Styrkan på glasögon mätes nämligen i dioptrier. Jag passar på att här inflika att beteckningen "dioptri" ej, som man ofta får höra, betecknar nummer; av det föregående framgår att det är *en viss mängd*, en viss styrka. Ett paket socker på 3 kg. betyder

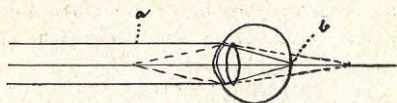

Fig. 1. *Normalt öga.* Från vänster komma ljusstrålarna (a) från ett på några meters avstånd beläget föremål. De brytas först genom hornhinnan, som är betecknad med den dubbla linjen i ögats främre del, därefter genom linsen, som syns strax bakom, för att till slut på själva näthinnan, längst bak i ögat (b), samlas till en bild av föremålet i fråga.

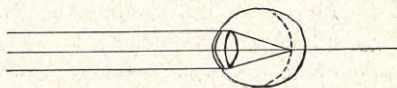

Fig. 2. *Närsynt öga.* Ljusstrålarna samlas till en bild, som ligger framför näthinnan. Ögat är nämligen för långt. Den prickade halvcirkelformiga linjen betecknar det normala ögats storlek.

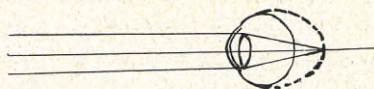

Fig. 3. *Översynt (''långsynt'') öga.* Ljusstrålarna samlas till en bild, som ej heller här faller på näthinnan. Ögat är nämligen för kort och bilden skulle komma att falla bakom näthinnan. Den prickade linjen betecknar även här den ungefärliga storleken på ett motsvarande normalt öga.

tre gånger så mycket socker som ett paket på 1 kg. Ett glas på 3 dioptrier betyder på samma sätt 3 gånger så mycket brytningsförmåga som ett glas på 1 dioptri.

Men det jag här ovan nämnde att efter 55—60 års ålder behövs ett glas på 3 dioptrier för att kunna läsa, det är riktigt endast under tvenne förutsättningar. *I. Ögat skall från början ha varit normalt byggt, alltså varken närsynt eller översynt. II. Ögat skall vara friskt, d. v. s. sådant att ljusstrålarna kunna nå fram till näthinnan och denna senare förmå upptaga den bild, som faller å den och skicka intrycket vidare till hjärnan. Det är endast detta senare under II nämnda, som i egentlig bemärkelse är ''dålig syn'', men vi skola först klargöra vad närsynthet och översynthet (eller som det ofta felaktigt kallas ''långsyntet'') är för någonting. Båda äro fel i ögats byggnad, som föra med sig, att det visserligen uppstår en skarp bild genom ljusstrålarnas brytning genom hornhinna och lins, men att denna skarpa bild ej kommer att falla på själva näthinnan utan framför eller bakom denna. Båda felen kunna fullständigt avhjälpas medelst glasögon.*

Fig. 2 visar hur ett närsynt öga ser ut i genomskärning. Ögat är för långt! Den bild som alstras av ögats ''objektiv'' kommer därför ej att falla på näthinnan utan framför. Det blir ingen skarp bild på näthinnan, och det ögat ser alltså ej tydligt föremålet ifråga. Vi tänka oss föremål på längre avstånd. Genom att framför detta öga sätta ett glas, som sprider ljusstrålar-

na något (ett s. k. negativt glas), så uppnå vi emellertid, att den skarpa bilden faller på själva näthinnan. Då kan ögat se tydligt igen. Det är nämligen inte synen som är dålig. Om näthinnan träffas av en skarp bild, så ser den också tydligt. Det är endast ögats ''objektiv'', ögats ljusbrytande delar, som ej förmå ge näthinnan denna skarpa bild. Att detta fel på ögat kallas för närsynthet beror därpå, att den närsynte ser bra på nära håll. *Den närsynte ser alltid dåligt på långt håll*, men om ögat f. ö. är friskt, så ser han utmärkt bra på nära håll.

Det vanligaste felet i ögonens byggnad är emellertid ej närsyntheten utan dess motsats: översyntheten eller som den ofta felaktigt kallas ''långsyntet''. Vår bild nr 3 visar en genomskärning av ett översynt öga. Felet består däri, att ögats längdaxel är för kort — ofta är t. o. m. hela ögat för litet! — *näthinnan ligger alltså för nära in på hornhinnan.* I ett sådant öga bli ljusstrålarna ej samlade eller hopbrutna förrän bakom näthinnan — om det inte vore så, att ögat genom sin ackommodation kunde åstadkomma, att de samlas ännu kraftigare. Jämför ovan, vad som sagts om ackommodationen! Det översynta ögat tvingas därför till att ständigt ackomodera. Vi säg här ovan, att ackommodationen i ett normalt öga endast skulle anlitas för seende på nära håll. Men i det översynta ögat måste den anlitas redan för att kunna se skarpt på längre avstånd. Det nämndes också, att *ackommodationen på sitt sätt är en ansträngning för ögat.* Jämför blyertspennan, som fördes intill ögat! Det känns att det är en ansträngning! Men härtill kommer ytterligare en sak, som är av största betydelse. Ackommodationen är, som nämnts, begränsad till ett visst mått — man *orkar inte* mera se blyertspennan tydligt, om den kommer för nära. Om den som är översynt alltså redan för att kunna se skarpt på *avstånd* måste använda en del av sin ackommodationskraft, så blir det *mindre* kvar att använda för att se med på nära håll. *Den översynte kan alltså inte se föremål på så nära håll, som den med normala ögon utrustade* kan göra vid samma ålder. Ty vi kommo överens om, att ackommodationen avtog med stigande ålder och vid 45 års ålder hade blivit för liten för att tillåta seende på nära håll. Vi nämnde också, att den avtog med ungefär en femtedels dioptri för varje år. En människa, som är översynt 1 dioptri, måste alltså redan använda 1 dioptri av sin ackommodation för att kunna se på avstånd. Han har då kvar så mycket mindre för att se på nära håll, och vi förstå då utan vidare, att den personen måste börja använda glasögon ungefär 5 år tidigare än andra. Så undan för undan. Det kan ju hända, att man är 4—5 dioptrier översynt, så att man måste börja med glasögon redan kanske vid 20 års ålder. Var

Hushålls-pengarna

giva mer om Ni bakar själv och som jäsmedel tager Rumford — det hälsosamma bakpulvret.

Begär Rumfords Receptbok gratis hos Er handlande.

och en förstär, att glasögonens styrka är precis beroende på ögonens byggnad. Det är fullkomligt oeffterättligt att köpa glasögon bara efter åldern eller kanske rent av ''övertaga'' dem efter någon äldre anhörig, för vilka de blivit för svaga. Ingen kommer väl på den idén att ''övertaga'' en flaska medicin efter någon annan, om man inte av läkare upplysts om att det går för sig. — Men det kan väl inte göra sådan *skada* med olämpliga glasögon som med felaktig medicin, kanske någon säger. Jag vill endast påminna om det som sagts om ackommodationen, bl. a. att den för med sig en *avsevärd ansträngning för ögat.* Genom felaktiga glassögon kommer denna ansträngning nästan alltid att bli större än nödvändigt och för med sig en mångfald skador för både ögat och tårapparaten samt för synförmågan. Endast en *läkare* eller en *skicklig optiker* kan fullt bedöma ögonens tillstånd. Läkaren har intet intresse av, om han råder en patient till att köpa dyra eller billiga glas — vilket däremot optikern alltid har. Den där ''gratisutprovningen'', som annonseras av en del optiker, den får man nog i allmänhet betala själv — och det med betydligt högre pris än läkararvodet skulle gått till. Det är min förhoppning, att dessa råd ej tydas såsom utslag av missriktad käranda, utan såsom det är avsett — en varning för den sparsamhet, som blir dyrare än slöseri.

(Forts. å sid. 13.)

Kriget och kvinnorna.

Av Gaby Gyberg.

Henri Arnauds föräldrar bodde i Lents. Mariette, hans maka, hade bott hos dem, sedan deras lilla hus i Souchez blivit jämnat med marken. Henri själv hade det sista året legat nergrävd i jorden och lidit skyttegravslivets alla kval. De lägo nu blott en fjärdingsväg ifrån hans eget föräldrahem, med de tyska gevärsmynningarna riktade emot sig.

Våren hade sänt sina första hälsningar till de utarmade männen. De ljumma vindarna satte blodet i brand. Längtan efter de kära vaknade. De sågo med vämjelse på varandras nersölade kläder och härjade, skäggiga ansikten. Vårregnet, som samlat sig i granathälen, fick med ens värde för dem. De försökte tvätta bort den gamla, blodblandade jordskorpa, som grott sig in i skinnet.

Henri Arnaud anmälde sig en dag frivilligt att följa med skansgrävarna, vilka kommanderats ut att reparera taggträdsstängslet, som skilde de tyska och franska härrarna åt. Det var ett livsfarligt arbete, som varje gång krävde nya offer. Kamraterna trodde, att det var livsledan, som förde honom ut emot döden. Men Henri hade helt andra beräkningar. Han kände gruvdistrikten och arbetarna där. De flesta voro elsassare liksom han.

När dimmorna stego och skymde utsikten för tyskarna, smögo soldaterna sig ljudlöst fram till de sönderskjutna förskansningarna. Kulsprutorna sopade ren den smala remsa, varpå männen måste fram. Arnaud blev liggande i ett granathål, medan elden gick över. Sedan kröp han hastigt framåt. Några meter ifrån tyskarnas skyttegravar ropade han: "Kamrater! Vi äro elsassare! Skjut inte!"

En stor, mörk gestalt reste sig upp ur jorden. Han svarade: "Kamrater! Vi äro också elsassare! Vi vill inte er något ont!"

En tjugu, trettio stycken klättrade nu upp ur jorden. De stirrade i andlös tystnad på varandra genom dimman. Sedan kommo de överens om att begrava sina döda.

Den franske sergeanten visste, att detta var ett brott emot krigslagarna, som kunde komma att kosta honom livet. Men han teg och lät männen jorda de fallna, medan han och några andra arbetade på taggträdsstängslet.

En av tyskarna frågade: "Är det ingen av er, som vill veta nytt hemifrån eller skicka hälsningar?"

Arnaud stack tyst sin dagbok i dens hand, som frågat, och viskade sitt namn. Elsassaren svarade i samma viskande ton: "När ni i morgon kväll hör en trast sjunga här,

så smyg hit. Ni ser de två pålarna här. Där väntar jag med färska hälsningar."

Sedan männen jordat de döda kamraterna, kröpo de under tystnad tillbaka till sina skyttegravar. Först där grep dem det sällsamma i vad som skett. Bécuwe, den gamle f. d. "landsvägsriddaren", började att gapskratta, ett underligt skratt, fullt av gråt. De andra sutto tysta och stirrade ned i den vattensjuka, stinkande jordhålan. På frågorna, varför han skrattade, svarade han: "Ja, tycker inte ni, pojkar, att det här var sorglustigt, säg? Här ha vi snart legat i ett och ett halvt år och låtit oss levande uppåtas av löss och frost och svält — för att inte tala om den välsignade dödens aptit på oss, bara för — ja, för vad!?!... Ha, ha, ha!... Jo, för att vi äro ena förbannade idioter, som låter oss kuschas som hundar av kapitalistsvinen, ha, ha, ha!" —

De andra tego en minut eller två, svarslösa inför denna brutala sanning. Sedan brakade det löst. De som voro förblindade och sövda av de nationalistiska lögnerna, reste sig mot den gamle elsassaren som vilda djur. De smädade och hänade honom, kallade honom "förrädare" och "spion".

"Gå dit över till andra sidan, ditt bocksvin!" ropade en.

Den gamle satt lugn och såg med ett ironiskt leende på de vilda männen. När de efter en stunds häftig ordväxling röko ihop med knytnävar och tillhyggen, reste han sig, väldig i sin vrede, och ropade med en stämma, fylld av harm och sorg: "Kamrater! Håll! Hat och fiendskap är det enda, vi inte behöver. Mina ord voro inte ämnade därtill, utan till att gagna oss. Jag har vandrat och bott lika mycket i Tyskland som i Frankrike. Det ena landet är mig lika kärt som det andra. Därför, förstär ni, kamrater, blev jag så upprörd, när jag stod ansikte mot ansikte med mina gamla kamrater Max och Fritz och alla de andra. Ni är för unga, pojkar, för oerfarna för att förstå det där. Men det kommer en dag, pojkar, en dag, när vi alla ligger förruttnade i detta förbannade träsk. Då, pojkar, komma våra barn och barnbarn att tåga över våra gravar med fanor, röda fanor och klingande spel. Inga kulsprutor och gevärsmynningar komma att hindra deras väg framåt! *Internationalen* är deras sång, *frihet* deras lösensord. Leve friheten!..."

Den gamle frihetsälskaren sjönk gråtande samman på den ruttna, stinkande halmen.

Någon tid därefter var Bécuwe försvun-

nen. Ingen visste hur. Men man talade om en arkebusering bakom fronten, utan reglementsenlig krigsrätt. —

*

Mariette Arnaud stod i sina svärföräldrars kök, i färd med att tillreda den första frukosten åt de inkvarterade officerarna, när en gammal gumma överlämnade en korg med grönsaker. Hon såg sig omkring och viskade: "Min son har hälsningar från..." Hon pekar på korgen.

Mariette undersöker korgen och finner på bottnen Henris anteckningar. Hennes ansikte övergjutes av en häftig rodnad. Sedan sjunker hon dödsblek samman på golvet. Den gamla försöker att hjälpa henne och säger tröstande: "Han är ju inte död. Det är ju bara hans brev till Er, som han skrivit där ute. Lugna er nu! Om någon får veta, att min son står i förbindelse med *de andra*, äro vi olyckliga!"

Mariette reser sig mödosamt. De milda, sorgsna ögonen fyllas av tårar, när hon tackar den gamla och säger: "Det är inte bara breven här, som göra mig så överväldigad. Det är lika mycket glädjen över beviset, att ingen inbördes fiendskap finnes inom vårt folk, elsassarna."

Den gamla går med löfte att återkomma.

En knackning på dörren väcker Mariette ur den egendomliga dvala, vari hon fallit. Det är löjtnant von Kihrsch. Han öppnar dörren på glänt och sticker in sitt välfriserade huvud med ett pojaktigt: "God morgon! Hur går det med vårt kaffe?"

Han går fram till Mariette, ser henne allvarligt i ögonen och frågar deltagande: "Är Ni sjuk? Ni ser så förfärligt blek ut!"

Mariette går ett steg baklänges, reser stolt sitt huvud och säger kallt: "Förlåt dröjsmålet! Frukosten är klar på ögonblicket."

Hon ringer på Gretel, som kommer och bär in brickan. Löjtnant Kihrsch går med den ironiska hälsningen: "God morgon, min stolta drottning! Ännu en dag kan jag vänta!"

Det friska, pojaktiga draget är borta. Han står hotfull, med krigarens befallande grymhet över sig. Mariette möter hans blick, lugn och behärskad. Först när dörren stängts efter honom, känner hon harmen, den maktlösa harmen och rädslan, som krama hennes hjärta och lägga sig som en blytyngd över hela hennes varelse.

Mariette gick upp på sitt rum för att ostörd kunna läsa Henris anteckningsbok, som var fullskriven med så små bokstäver, att endast Mariette, som kände stilen, kunde tyda dem. Hon läste dessa blad om och om igen. De voro skrivna i hans mörkaste stunder, när hopplösheten sökte blåsa ut själens ljus för att sänka den i evigt mörker. Han skrev, när längtan efter hemmet

brände i hans hjärta så, att han måste gråta och klaga.

Han skrev: "Mariette! Om jag en gång slipper ut ur detta bottenlöst vidriga helvete av förnedring och andlig smuts, tror jag, att jag aldrig kan bli människa mer — aldrig skratta och sjunga ur hjärtat som förr — aldrig älska dig som förr, du min goda, ljuva Mariette. Alla mina brott hoga sig emellan oss, skilja oss åt. Jag känner det ibland, som om du veke undan för mig. Mariette, gå inte ifrån mig! Låt mig känna dina tankar sväva över mig likt vita duvor med hoppets olivblad. Ingen permission väntar oss! Men kriget kommer en dag att spränga människornas omätliga tålmod — och då!..."

*

Efter middagen gick löjtnant v. Kihirsch fram till Mariette och gjorde henne förvirrad och blyg inför de andra officerarna. Han kysste länge och passionerat hennes händer och sade med en övermodig stämma: "Denna dag har varit den längsta i mitt liv, min ljuva drottning! Jag älskar och tillber Er!"

Mariette reste sig häftigt och sade i en befallande ton: "Detta hus är mitt hem. Vi ha öppnat det för Er och visat all den gästvänlighet, vi varit mäktiga, därför att vi trott Er vara gentlemän — Tysklands riddare. Men vi ha lärt känna Er som ärelösa skändare av allt som är heligt för oss. Ni har varit med att lägga mitt hem i aska, och om ni fortsätter med Edra förolämpningar, lämnar jag detta hus."

Löjtnant v. Kihirsch stod hög och hotande framför den stolta, vackra fru Arnaud. Det myckna vin, han druckit under middagen, gjorde honom besinningslös. De andra officerarna, som deltagit i middagen, åsågo skrattande, hur Kihirsch lyfte husets franska värdinna högt på sina armar och bar henne in i sitt rum.

De gamla svärföräldrarna utgjorde intet skydd för Mariette. Tvärtom. Deras ålder och hjälplöshet tvungo henne att stanna kvar som ett lystmäte för löjtnant v. Kihirsch. Han vaktade på alla hennes göranden som en drake, svartsjuk och grym. När hon en dag sökte att försvara sig med att vädja till hans minne av sin egen mor, skratade han och väste: "I krig tager man det man vill ha, om man kan. Du är min Mariette! Om jag finner hos dig något svek, skall du dö!"

När han efter sitt brutala famntag lämnade henne, låg hon vit och kall som en död...

*

Henri vakade och väntade. Nattens timmar voro långt skridna, när han hörde en trast sjunga. Han väntade en stund, viskade till kamraterna ett hastigt farväl och smög sig fram mot de omtalade stängsel-
(Forts. å sid. 14.)

Skvallra kvinnorna mer än männen?

Skvallrar den moderna självständiga kvinnan?

Det brukar vara vanligt att beskylla kvinnorna för speciellt denna svaghet: att skvallra. Vad är att skvallra? Enligt min egen hemgjorda definition är det att utan ansvar för sanningshalten berätta och tala om sin nästa.

I det stycket är det kanske så, att kvinnorna ha större talang än männen. Men månne det ej beror därpå, att kvinnan ser och hör minst dubbelt så mycket som en vanlig man! Kvinnan är helt enkelt bättre iakttagare än mannen, framför allt är hon en bättre iakttagare av människor. Det är ej underligt då, att hon med ungefär samma taltalang och talbehov som han kommer att säga mer om sin nästa.

En normal man talar mindre om människor än en normal kvinna. Han intresserar sig mindre för sin nästa, åtminstone vad angår hennes privata affärer. Tyngdpunkten av hans intressen är förlagd till arbetet, karriären, livsverket och familjen.

Kvinnans intresse är ännu i väsentlig grad mannen, hemmet och familjen. Detta intresse inbjuder i allmänhet till det slags människointresse och miljöiakttagelse, som kan bli till skvaller. Det fordras en medveten moralisk inställning och ett gott hjärta för att hålla balansen. De kvinnor äro ännu i vår dagar relativt få, som hava ett verkligt intresse för något annat såsom samhälle, vetenskap, politik, arbete och uppgifter utom hemmet.

Om man iakttagert detta fåtal kvinnor, skvallra de då mindre än sina medsysterar? Frågan är delikat och det är ansvarsfullt att svara på den. Något annat än att gå efter personliga erfarenheter kan det ju ej bli tal om.

Den säger mig, att de kvinnor, som ha djupa intressen och liksom koncentrera sig kring en uppgift, de stå i allmänhet på något sätt storsint oförstående för allt det man brukar beteckna som skvaller. Hur mångt intressant meddelande från beskäftiga medsysterar om nästan har inte studsats tillbaka och synts komiskt intresselöst och simpelt inför deras oberördhet och hela deras själs bortvändhet! De äro oemottagliga för skvaller därför, att det icke intresserar dem precis så som det icke

intresserar en i arbete och verksamhet starkt engagerad man.

Men hos dessa kvinnor finns det ofta ett positivt och medvetet avvärijande av skvallrets ämnesval. I nio fall av tio har ju skvaller med folks äktenskap och dylika närbesläktade ämnen att göra. Där reagera de självständiga kvinnorna mot hela den åskådning om kvinnan och hennes ställning, som ligger bakom skvallret i dessa ämnen. Kvinnan behandlas av sina skvallrande medsysterar som ett osjälvständigt tillbehör, en ofri människa i förhållande till mannen.

Detta slags vittnesbörd och bedömning kan icke den kvinna vara med om, som kämpat för kvinnans likställighet och fulla människovärde. Hon ser i skvallret en ovärdighet, en kvinnlig förnedring.

Hon måste aktivt bekämpa det som företeelse, ehuru det ej intresserar henne. Detta bekämpande är för henne ett led i arbetet för kvinnans andliga och materiella frigörelse.

Inom alla arter av kvinnoföreningar, vilka intressen de än företräda, lever kvar från rösträttskampens dagar denna ansvars känsla för kvinnlig värdighet och självständighet. Bland de politiskt organiserade kvinnorna, som jag känner bäst till, är det för de bästa och mest engagerade av dem en hederssak att hålla kamratkretsen fri från skvaller om medlemmarnas privata liv. Men — i politiska organisationer, i synnerhet när de mera riskabla kampåren äro förbi — komma numera in så många icke verkligt politiskt intresserade. Dit komma med andra ord så pass många typiska "fruntimmer", att det icke är lätt att hålla samvaron ren från ovidkommande ting och småsintheter.

Trots denna svårighet är det dock skäl i att behålla inställningen till skvallret såsom någonting ovärdigt och någonting absolut förkastligt hos den kvinnogeneration, som ännu står och måste stå mitt i kampen för kvinnans verkliga medborgarskap i samhället.

Den medlem och kamrat i våra socialdemokratiska kvinnoklubbar, som sprider skvaller omkring sig, ha vi all anledning att taga för huvudet

Vaccinationstvänget inför riksdagen.

Vid årets riksdag har framlagts en kungl. proposition om ändrad lydelse av vissa delar i lagen om skyddskoppsympning av 1916.

Den viktigaste ändringen är, att regeringen vid inträffad eller hotande epidemi av annan sjukdom än smittkoppor eller då så eljest prövas nödvändigt ur hälsovårdssynpunkt kan förordna om upphävande under viss tid av vaccinationsplikten beträffande hela landet eller viss del därav; förslaget är i denna del föranlett av att i England och Holland sjukliga tillstånd i det centrala nervsystemet uppträtt i anslutningen till skyddskoppsympningen. Vidare innehöll regeringens förslag, att ansökan om befrielse från vaccination av barn skall vara ingiven senast under det år, då barnet fyller 7 år; för närvarande är denna ålder 5 år.

Det är ju numera icke endast enstaka röster som låta sig höras som motståndare och trotsare av vaccinationslagen, utan på sina håll i vårt land hela socknar som motsätta sig dess bestämmelser, att inom viss ålder ha låtit vaccinera sina barn.

Att en märkbar åsiktsförskjutning ägt rum om tilltro till effektiviteten av vaccinationen som skydd vid smittkoppspedimier, låter sig inte förneka. Men därtill börjar utbreda sig farhågan att den har menlig inverkan på barnets hälsa i övrigt. Den inställningen till skyddskoppsympningen är naturligtvis långt allvarligare och kan ej från

såsom en organisationens förstörare och en förrädare av vårt ideal: den fria, rättänkande kvinnan-medborgaren. Men framför allt ha vi anledning att taga oss själva i upptuktelse, när vi i återfall av en viss slags kvinnlighet glömma kamratskapets och solidaritetens förpliktelser.

Med dessa rader är icke sagt att icke vissa slags män också skvallra och skvallra om kamrater i organisationen och i arbetet.

Men — kvinnorna, som nu skola bryta den århundraden gamla seden om kvinnans beroende och omyndighet, de måste själva ha rena seder och i ett visst avseende vara manligare än mannen. S i v a.

vederbörligt håll i längden pressas tillbaka med auktoritetspåbud.

Motioner ha också väckts i såväl första som andra kammaren om utredning av vaccinationsfrågan. Bland motionärerna märkas många socialdemokrater.

Alla äro ense om att det misstroende mot vaccinationen som alltmer synes utbreda sig, kan ej hållas tillbaka genom massätal eller en liten eftergift i lagens tvångsbestämmelser, vilken säkerligen som den föreligger i kungl. propositionen blir svår att tillämpa.

Därför synes det motionärerna angeläget att snarast igångsättes en ingående undersökning och utredning om nödvändigheten att uppehålla tvångsbestämmelserna i lagen om skyddskoppsympning. De framhålla dock att denna måste från början få en fullständigt allsidig och förutsättningslös inriktning och läggas på möjligast breda basis.

Det får icke bli en utredning av endast den sakkunskap som finnes inom vederbörande ämbetsverk, utan här måste tagas hänsyn till den allmänna opinionen och att lekman-naintresset beredes plats.

Ingenting är olyckligare för en lag än att den får sken av att ha överlevt sig själv och i detta tillstånd måste tillgripa våldet för att få medborgarna laglydiga, vilket man synes vara på god väg att få göra i allt för stor utsträckning för vaccinationen.

Det är givet att förhållandena i hygieniskt avseende, ävensom att läkarvetenskapen gjort framsteg sedan lagens tillkomst, vilket är mer än naturligt att folk räknar med och därför anser skyddskoppsympningen som ett onödigt tvång. Då dessutom vaccinationen börjar bli en verklig samvetssak för många föräldrar kan icke längre ett påbud få gälla endast därför att det vid ett utomordentligt tillfälle i lag tillkommit.

Dess nytta och nödvändighet måste allsidigt och opartiskt prövas.

I anledning av olika motioner har utskottet föreslagit anhållan hos regeringen om allsidig och förutsättningslös utredning, huruvida och i vilken mån utan äventyrande av folkhälsan undantag från vaccinationsplikten beträffande barn och

Inför sommarvilan.

I år torde våra kvinnoklubbars semester icke bli lång då landstingsvalen stå för dörren. Men om våra medlemmar något år behövt ett ordentligt andrum, så vore det just i år, ty verksamheten har bedrivits intensivt hela vintern och våren. Utom agitationen som utförts av Hulda Flood, och som tillfört förbundet inte endast nya medlemmar och kommissionärer, utan även arbetslust och tillförsikt till klubbarnas nödvändiga uppgift inom partiet, har Martha Larsson, Sigrid Gillner, Disa Västberg, Agnes Söderqvist, Inez Wickström, Birgit Hedström, Malin Benett m. fl. varit ute på sträckturnéer. Dessutom har organisationskrafterna inom resp. distrikt legat i med möten lördagar och söndagar.

Alla ha rapporterat om livligt intresse för kvinnornas organisering till partiet och på icke få platser ha männen tackat icke endast våra talarinnor utan även uttryckt sin glädje över att vi här i Sverige ha ett väl organiserat kvinnoförbund inom partiet.

Resultatet är också ökad medlemsanslutning. Kommissionärernas antal nästan fördubblat och Morgonbris upplaga stigit med 30—35 proc. Vad som nu är det angelägnaste är, att de nya kvinnoklubbarna och medlemmarna tagas väl om hand av de i rörelsen äldre kamraterna. Göres ej detta, blir säkerligen allt vårt arbete lika lönlöst som Sisyfus.

Då vi nu slå oss till ro litet grand, låt oss göra det med omtanke. Försök att förena utflykter och besök hos de nystartade klubbar, som ligga närmast till och att alltid söka få de nya medlemmarna med i det kamratliga umgänget.

Med tack för de gemensamma strävandena under detta arbetsår, tillönskas alla en god och glädjefylld sommar. S.

revaccinationsplikten beträffande fast anställda och värnpliktiga vid armén och marinen må kunna medgivas i större utsträckning än för närvarande är fallet och om framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kan föranleda. Flera utskotts medlemmar ha reserverat sig mot utvidgning av medgivna dispensförfarandet ifråga om barns vaccination och framläggande av förslag i ämnet till nästa års riksdag. S. V.

Kor på Alvaret.

Väggmålning i Engelbrekts folkskola, Stockholm.

Hästar på Alvaret.

Skiss för väggmålning i Engelbrekts folkskola, Stockholm.

En konstnär.

Då Nils Kreuger nyligen slutade sitt verksamma liv förlorade svenskt måleri åter en av sina yppersta män från genombrottstiden. Snart äro alla dessa stora skönhetskapare, som bragt svensk konst så högt, ur tiden. De tillhörde alla det så kallade åttiotalet.

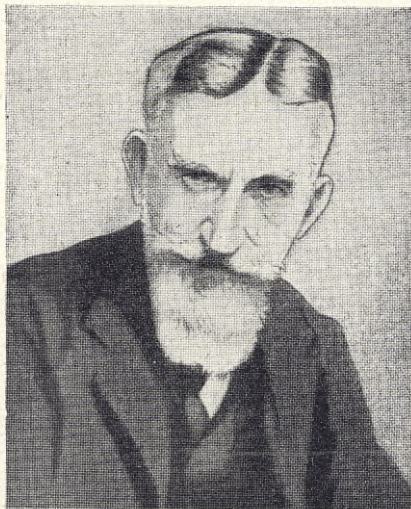
Det var ej endast begåvningen, som gjorde denna konstnärsgenerations märkesmän till de betydande personligheter de voro, utan även att de ville något stort: att göra folket delaktigt av kulturens rikedom även inom det skönas värld.

Det allmänmänskliga, det sant humanistiska, det nya inom tidens andliga strömningar, fingo i dessa män förespråkare. Därför voro de även ett sympatisk stöd för arbetarerörelsen, under dess svåra genombrottsår bland oförstående borgerlig åskådning. Nils Kreuger tillhörde denna krets. Själsfrände till en Karl Nordström, en Richard Bergh, för att nu nämna ett par av de mest markanta.

Vi införa här några reproduktioner av Nils Kreugers verk, som i sin begränsning likväl kan ge en idé om hans konst.

*En flock hästar drar förbi. Öland 1912.**I Halland. Teckning på oljefärg.**Vid ån. (1890.)*

En rolig bok — med allvarligt syfte.

Bernard Shaw.

Bernard Shaw: Den intelligentas kvinnans vägvisare till socialism och kapitalism. Tidens förlag. Pris 10:— kr.

”Allt detta elände till trots sjunga vi en gång om året sentimentalt om frid på jorden och människorna ett gott behag och detta till människor, som vi låta få inkomster från ett arbetslöshetsunderstöd på svältgränsen upp till flera tusen pund om dagen. Dessa människor mana vi fromt att älska varandra inbördes. Kan Ni stå ut med något sådant? Jag kan det icke.”

Detta citat, valt i slutet av den digra volymen om 543 tättryckta sidor, skulle kunna sättas som motto för de resonemang förf. med aldrig slappnande intresse och bravur för med sin imaginära lärjunge: Den intelligentas kvinnan.

Att i vanlig mening recensera denna bok torde övergå förmågan även bland de mest tränade personer av facket.

Mr Shaw äger, som vi alla veta, en nästan otrolig förmåga att i sokratisk stil, på det mest raffinerade sätt ställa frågor som förbrylla. Hans metod att även besvara dem är oftast också av oväntad och paradoxal art.

Det är ett sådant myller av problem, som i kapitel efter kapitel rullas upp, så det hela blir en fullständig rundmålning av nästan allt en medborgare konfronteras med i det

dagliga livet. Där är all slags politik, religioner, trosläror, uppfostran, vetenskap etc.

Där är teser och antiteser på äkta Shawmanér över mångahanda ting mellan himmel och jord. Där är genialisk excentricitet, logisk bevisföring, demagogiskt prat, dödande löje, varm medkänsla och humanitetsförkunnelse, nyktra reflexioner, bon mots för dagen etc. etc. i behaglig blandning.

Det är ju klart, att en sådan bok skall läsas med både nöje och intresse och ej minst spänning, över vad förf. på nästa sida behagar överraska läsaren, eller i detta fall läsarinna med. Alltid kommer det något oväntat, som förfasar, förargar eller roar, allt efter läsarinns läggning och personliga inställning till föreliggande fråga.

Boken är avdelad i 84 kapitel, som vart och ett bildar ett avslutat helt, men på samma gång logiskt glider över i varandra. Alla dock, hur olika spörsmål de sins emellan behandlat, upprepar refrängen: *den lika inkomstfördelningen*. Den är socialismens *a* och *o* enligt förf. Allt annat är blott följd-företeelser av detta grundläggande faktum. Den förkunnelsen är *a priori* förf:s axiom.

Målet att ernå den lika inkomstfördelningen vinnes genom att staten skall äga och kontrollera all produktiv egendom.

Detta är ju lärosatser, som numera äro övergivna av de flesta socialistiska tänkare och teoretiker — kanske mr Shaw just därför roat sig med att propagera för dem. Man kan aldrig veta.

Man må dock inte inbilla sig att boken huvudsakligen är av kåserande art. Trots alla invändningar, som äro lätta att göra av varje läsarinna — för att nu strängt hålla sig till Shaws egen terminologi, han tar nämligen i boken endast notis om läsarinna, ej om läsarna — kommer den otvivelaktigt att för de flesta läsarinna bli ett synnerligen värdefullt studiekompedium.

Förf. bevisar med sin vägledning till socialismen för den intelligentas kvinnan, att en allvarlig sak ingalunda behöver göras tråkig. Tvärt-

om kan den göras ytterst roande och intressant.

Om man skulle särskilt betona något avsnitt i boken, som lättfattligt ger god inblick i komplicerat spörsmål av särskilt intresse, men som för de flesta läsarinna troligen varit litet svår förstått, skulle man möjligen stanna för den lektion förf. ger i penningmarknadens olika faser. Här informeras om alla de skiftande ting som innefattas i begreppet och dess gränsföreteelser, t. ex. det internationella kapitalets organisation, börsväsendet, värdepapper, ränte- och diskontopolitikens inverkan på näringslivet etc. Allt på ett så roande och lättfattligt sätt som väl näppligen förr behandlats i instruktivt syfte. Man får i dess gränskapitel hum om industrins rationalisering, motiven till kapitalets förflyttning till länder med billig arbetskraft etc. Grunderna för nationaliseringen, expropriationen, för kvinnan på arbetsmarknaden, sociallagstiftningen o. s. v.

Den läsarinna, som tagit del av denna bok har därmed helt säkert lärt en hel del, som vår tid fordrar att en vaken medborgarinna bör veta. Hon kan sedan begagna det inhämtade till önskvärd påverkan av den okunnige mannen. En del av lärdomarna bli då utnyttjade praktiskt även åt detta håll och bokens syfte delvis vunnet. Detta säger ju inte precis förf., men det är antagligt att det är underförstått. Detta skulle för övrigt, även fullt allvarligt menat, endast vara alltför önskvärt.

Det yttrades ovan att boken var svår att recensera. Den är på samma grunder nästan lika svår att citera! Svårigheten ligger nämligen däri, att man nästan vore frestad citera största delen av boken.

Tyvär är priset på boken ett hinder för att göra den åtkomlig för de flesta av arbetarkvinnorna. Den är emellertid värd sitt pris flera gånger om ur valutasynpunkt. Genom lånebiblioteken kan den ju dock bli tillgänglig för mindre köpstark publik.

V.

Vad vi måste göra klart för oss här är, att under det kapitalistiska systemet fick kvinnan det sämre ställt än mannen, ty eftersom kapitalismen gjorde mannen till slav och sedan betalade kvinnan blott genom honom, så blev hon hans slav, d. v. s. hon blev slav till en slav, vilket är den värsta sortens slaveri.

Bernard Shaw.

En sångerska.

Av Sigröd Gillner.

Ack, här hade hon dem. Hon visade på porträttet av en ung man i mästerkocksmössan. Och samme unge man, allvarlig och stram som soldat i Dolomiterna under världskriget. Han hade kommit igenom det och var nu förste kock på ett stort hotell i Innsbruck. Så visade hon flickan, en ung kvinna, som såg blyg och sedesam ut, med ett litet runt vanligt ansikte. Dottern hade nu plats på en bank.

De voro vanliga människor hennes barn. Hon och hennes man hade velat det så. De skulle inte uppfostras eller tvingas till föräldrarnas liv utan leva sitt eget. Ja, kanske en aning med avsikt hade de hållits utanför sin mors och fars liv ute i världen. De hade uppfostrats i Scharnitz hos släktingar, snälla, goda människor, som inte hade en aning om vad det ville säga att vara konstnär. De hade ordnat det så för sina barn därför, att konstnärens liv, fast det var ett härligt liv, så var det dock inte ett liv, som man vågade ge sina barn! Det ligger för mycket ve och växling däri, för att man skulle våga att leda en annan människa in däri. Nej, det livet måste man hugga sig själv fram till, själv taga det. Bara så kan det bäras.

Hon hade fått åtta barn och av dem hade sex dött i den spädaste åldern. Varför? Hon hade grubblat och sört så däröver. Hon hade ju alltid varit så stark! Varför hade inte hennes barn fått leva?

Hennes ögon blevo bedrövade och hjälplöst frågande.

— Kanske, sade hon, till sist att det var sången och scenen, som tärde på dem i alla fall. Kanske det inte blev nog kraft över till de små? —

Hon satt och vaggade med kroppen, så som så många andra kvinnor göra inför bekvämlighet och sorg. Hon var en av dem.

Men så tog hon sig plötsligt samman. Hennes kropp återfick sin spänstighet, och hon utbrast häftigt:

— Jag kunde inte annat. Gud skall förlåta mig, ty han gav mig rösten. —

— — —
Så skildes vi, sedan jag halvsprungit med henne till stationen och sett, hur Scharnitz vinkade farväl åt Kathie till härnäst.

— Ni hinner gott, Kathie, ropade stationsbefälhavaren, då hon storsprang över perrongen. — Lycka till framgång i kväll!

— Åh, jag kommer att sjunga storartat, kastade hon skrottande till dem som stodo där och vinkade.

— Wiedersehen, ljöd det från de stråva mannarnas skara, från kvinnorna och barnen.

Tåget glider sakta ut från perrongen och

hon står och ler så strålande i kupéfönstret med något av den där rörelsen i ögonen som hon har, när hon sjunger. En vit silkeschalett viftar länge från tåget, som för bort sångerskan genom Porta Claudia in i Bayern igen. Där skall hon sjunga i Garmisch på kvällen. Och publiken skall hänföras av hennes eviga ungdom och hennes underbara stämma, men sluta med att jubla över konferencierens skämt. Och hon! Hon skall gå ensam bort i mörkret på en enslig byväg, och en gungande lykta skall kasta sitt sken över henne mot ensamheten.

SLUT.

"Dålig syn" och glasögon.

(Forts. från sid. 6.)

Vi ha alltså nu lärt känna, hur man genom glasögon kan dels upphäva olägenheten av en felaktig byggnad hos ögat — närsynthet, om ögat är för långt, översynthet, om ögat är för kort — deis ersätta ackommodationen, som genom ålderns inverkan avtagit. Alla dessa fall av nedsatt synförmåga ha det gemensamt, att det ej på ögats näthinna uppkommer en *skarp* bild av föremålen, utan att denna bild kommer att ligga, antingen *framför* eller *bakom* näthinnan. Glasögonen åstadkomma alltså, att denna bild flyttas till sin *rätta* plats på näthinnan. Och då ser man tydligt, *under en viss förutsättning!* Nämligen den att en skarp bild på näthinnan också framkallar intryck, som motsvarar denna bild i vår hjärna. Om näthinnan är sjuk, om ledningsbanan till syncentrum i hjärnan är sjuk eller skadad eller om hjärnan kanske rent av ej fungerar riktigt i fråga om synintrycken, då hjälper det naturligtvis ej om man genom glasögon åstadkommit en skarp bild på näthinnan. Synen är och förblir dålig eller kanske ingen alls. Den andra formen av synnedsättning, där ej heller någon förbättring kan uppnås genom glasögon, beror på, att ett eller annat *hinder* förefinnes för ljusstrålarnas väg fram till näthinnan. Detta uppkommer också genom sjukdomar — ex. "fläckar", eller rättare ärr, på hornhinnan, grumlingar i linsen ("grå starr"), eller blödningar i "glaskroppen", som ju ligger mellan linsen och näthinnan.

Och nu ha vi till slut kommit igenom detta krångliga problem om glasögonens betydelse såsom synförbättrande medel. Av det senast sagda framgår, att endast om ögat är fullt friskt, och synnedsättningen alltså beror på en felaktighet i ögats byggnad eller på den normala förminskningen med åren av ackommodationen, endast i dessa fall kan synen upphjälpas med glasögon. För det öga, vars synnedsättning beror på sjukdom — "dålig syn" i egentlig bemärkelse — äro glasögon ej till större nytta än hälftösinlägg i skorna skulle vara för den, som går på två konstgjorda ben.

Världsspråket — förbindelselederna mellan folken.

Hur kommer det sig, frågade jag min väninna, hur kommer det sig att du blivit så intensivt intresserad av esperanto? Du hörde ju visserligen aldrig till dem som med en överlägsen axelryckning avfärdade världsspråksidén, men någon entusiasm hade du aldrig till övers för den. Jag vill minnas att du hörde till dem, som anse att de levande språken kunna tjäna som förbindelsemedel mellan folken.

Ja, svarade väninnan, jag hade tidigare inte fått upp ögonen för ett neutralt språks betydelse, och jag hade inte heller gjort klart för mig hur mycket enklare esperanto, i jämförelse med de nationella språken, är att lära. Det skedde genom en enda hän-delse.

Så berättade väninnan följande:

Under en resa långt ute på landet träffade jag en yngre man, en arbetare. Han var en vaken och levande människa med livligt intellekt. Det slog mig hur ensam och avstängd från världen han måste vara, men samtidigt frapperades jag av hans personliga uppfattningar om mångt och mycket. Vi kommo att resonera om detta.

— Nu är jag inte ensam längre, trots att jag lever så här på sidan av världen. Jag står i personlig kontakt med människor i skilda länder. Jag korresponderar på esperanto med ett par negrer, med kineser, med ryssar. Bland andra brevväxlar jag med en rysk studentska, det är en flicka med skarpt huvud, skall jag säga. Det är något helt annat att genom personlig kontakt få inblick i andra folks sätt att leva och uppfatta världen, än genom tidningar och böcker. Då människor i brev tala om vad de tänka och tycka om saker och ting, bli förhållandena i länderna liksom belysta inifrån. På det sättet kommer man mycket närmare andra folk, man förstår dem och känner den samhörighet med dem vi behöva för att kunna skapa en varaktig fred.

Genom en skildring i ett av dessa esperantobrev kom jag riktigt att fatta ett världsspråks enande förmåga. Jag brevväxlar nämligen även med en belgisk lärare, vilken varit med i kriget. I ett av mina brev frågade jag om kriget, men hans nästa brev innehöll intet svar på mina frågor. I oro över att mina frågor berört honom pinsamt, skrev jag och bad om tillgift.

— Ni har rätt, skrev han tillbaka, krigsminnena uppröra mig, så att jag kan inte tala om dem. Jo, om ett, det vill jag berättat om, därför att det hänger så intimt samman med vårt gemensamma intresse — världsspråket.

Så kom en skildring om hur den belgiske läraren sänts ut en kväll tillsammans med

en ridande spaningspatrull. Han var kavaljerist. I en stor skog spriddes patrullen, belgaren blev ensam i mörkret, råkade komma vilse, irrade planlöst omkring. Han kom fram till en liten glänta. Samtidigt kom en annan ryttare fram ur skogsbrynet mitt emot. Det var en tysk — en fiende. Jag stelnade till, jag såg en revolver höjas mot mig och själv höll jag min egen revolver färdig att skjuta, skrev han. — Då — jag vet inte vad det var — det skedde rent intuitivt, oreflekterat — ropade jag på esperanto: Skjut inte, kamrat!

Revolvern sänktes ögonblickligen. Vi stego båda av hästarna, gingo fram och tryckte varandras händer. Den natten knöts ett vänskapsband mellan en tysk och en belgare — ett vänskapsband som säkerligen håller livet igenom.

På avstånd hördes kanonernas dån, det var hans folk och mitt, som förgjorde varandra. Men i skydd av några väldiga furor talade vi om krigets vanvett, om det som tycktes oss som den enda framtidshoppning vi hade — ett neutralt världsspråk, som skulle förena folken, som skulle rädda världen från massmord, liksom det nu räddat två människor från att förgöra varandra. Ty främlingskapet mellan människorna försvinner i den stund de genom att tala vid varandra — tala ett språk gemensamt för alla — förstå varandra.

Då vi i gryningen måste återvända, var och en till sitt — till kriget, tycktes det mig som om jag skildes från en broder.

Någon tid därefter fördes vi åter samman av ödet. Då jag som sårad vaknade upp på ett tyskt sjukhus, hade även han införts några dagar tidigare. Det var ett underligt återseende, som följdes av några lyckliga gemensamma veckor, varunder vår vänskap ytterligare fördjupades.

Den tysken är min bästa vän i livet, och ni måste förstå att vi förenas i ett brinnande intresse för världsspråket, slutade belgaren sitt brev.

Min väninna satt tyst ett ögonblick, varpå hon fortsatte:

— Ser du, då man hört sådant, kan man inte längre stå likgiltig inför världsspråksfrågan. Och då man blickar omkring ut i världen har man en förnimmelse av, att inga medel må lämnas oanvända, inga vägar oprövade, då det gäller att skapa samhörighet och gemenskap mellan folken. Det talar så mycket i våra dagar om mödrars och fostrars plikt att ge den unga generationen den rätta inställningen till krig och fred. Men i fråga om dessa spörsmål, som så många andra, gäller, att det räcker inte med att bara predika. Få de unga genom världsspråket komma i personlig kontakt med andra länders ungdom, då skapas en levande samhörighet mellan folken — ett vapen i kampen för freden.

(Enköpings Nyheter.)

En liten gumma.

*Där ute i bygden en gumma blott
hon var, med så intig och ringa lott,
att, där hon sin tröttande stig framgick,
hon knappast beskärdes en enda blick;
som få om ens någon hälsade på,
och knappast en enda sökte förstå,
att även hon var ett väsen i livet
och henne också ett pund var givet.
Där märktes hon knappast bland människors
skara
— där var hon en liten gumma bara.*

*Men här, i en stuga bortom byn,
en liten, halvt gömd i skogens bryn,
här var hon mycket, här var hon allt,
fanns hon ej här var det trist och kallt.
Var hon ringa, ett intet i människors vimmel,
här var hon hemmets sol och dess himmel,
här var hon den milda, den lugnande röst,
här var hon hugsvalande, stöd och tröst.
Här var hon så outhärlig och stor,
den ordnande hand, den värmande flamma,
det högsta för barnen, här var hon mam-
ma —
och mannen kallade henne mor.*

Johannes Tapper.

Kriget och kvinnorna.

(Forts. från sid. 8.)

pälarna. Där väntade elsassaren med alla de nyheter, som kunde intressera Henri.

”Om du vill, kan du få se din hustru, kanske träffa henne. Jag skall skaffa dig en tysk uniform. Tag den på och följ med, när gruvarbetarna har skifte. Arbetarna svarar jag för, men inte för ditt öde, om någon i Lents känner igen dig.”

Henris hjärta hamrade våldsamt. Han skulle gärna i detta nu velat våga sitt liv för en enda salig stund hos Mariette.

Åtta dagar senare var han instucken i kolarbetarnas led, som gingo till Lents. Han gick och såg ned i marken, med den tyska mössan djupt nerdragen. Han mötte flera, som han kände, men de kunde ju inte komma på den tanken, att det var Henri Arnaud, utan en som liknade honom.

Han inväntade mörkret i en av gruvarbetarnas stugor. Sedan gick han uppför Rue de Quatorze Juillet. När han kom till sitt föräldrahem, var det mörkt. Han gick in i trädgården. Hjärtat hamrade så hårt, och blodet brusade så våldsamt genom hjärnan, att han blev döv för bullret omkring sig. Han spejade in genom fönstren på nedra botten. Där såg han de tyska officerarna, just i färd med att äta en festlig måltid.

Det svartnade för hans ögon. Vreden höll på att kväva honom, när han såg dessa frässa i hans eget hem, medan han under

är och dag fått ligga där ute i mörkrets elände och fasor.

Han sökte i alla fönster efter Mariette. När han inte fann henne, gick han med den största försiktighet in genom verandan och därifrån till hennes rum. Han vågade inte tända ljuset därinne utan stannade ett ögonblick innanför dörren.

Då hör han Mariettes röst, fylld av ångest och rädsla, viska: ”Lämna mig i fred — jag är sjuk! Var barmhärtig!”

”Mariette!” viskar Henri och sjunker ned vid hennes bädd. Tystnaden, som fyller rummet, susar och sjunger. Det är evighetens tidvatten, som drar sig tillbaka för att återkomma och förinta.

Mariette reser sig upp och stirrar ångestfylld på mannen vid sin sida. ”Henri?” viskar hon bävande, ”Henri!”

Han svarar inte, men hon hör hans hjärta slå genom de våldsamma snyftningarna. Som en sömngångare stiger Mariette ur bädden, tänder den lilla nattlampan och sätter sig på sängkanten, smekande Henris hår, som är strävt av jord och smuts. Han lyfter sitt huvud och ser på henne.

Så viskar han med återhållen röst: ”Säg att jag hörde fel! Säg, var det bara i drömmen, du talade?” —

Han reser sig upp och sluter Mariette i sin famn.

Mariette lösgör sig. Dödsblek sjunker hon samman vid hans fötter, medan hon, skälvande av ångest och smärta, blottar sin förnedring för maken.

Han lyfter henne upp från golvet och lägger henne i bädden, ömt och varligt. Han är olycksbådande lugn, där han sitter vid hennes sida med de kalla små händerna fast slutna i sina.

När morgonen sänder sin första bukett av blodröda strålnippen, böjer Henri sitt huvud och kysser Mariettes skälvande läppar, medan han viskar: ”Jag är lycklig, Mariette — lycklig, därför att ditt hjärta och din själ tillhöra mig. Du är ren och fin som Guds moder själv. Om vi aldrig återse varandra mer, skall du tro på detta, Mariette. Du är för mig så ren och härlig som aldrig förr. Ditt fina, sanna väsen kan ingen smutsa eller förstöra. Farväl, mitt livs vackraste dröm! Farväl, Mariette! . . .”

Han gick sakta ut genom dörren utan att vända sig om. Ett ögonblick dröjde han framför föräldrarnas rum. Sedan gick han nedför trapporna och ut i den kalla morgonluften.

*

På aftonen samma dag blev löjtnant v. Kihrsch skjuten av en tysk soldat. Men denne var och förblev som uppslukad av jorden — vilket ju Henri även var, där han levde sitt tröstlösa liv i skyttegravarnas stinkande dy.

Ödet ville, att Henri Arnaud skulle återkomma till sitt hem. Hans högra ben är

En veteran inom vår rörelse.

Anna Johansson.

Den 12 maj fyllde Anna Johansson, Stockholm, 70 år. Hon var en av dem som trädde in i vår rörelse redan på 90-talet genom anslutning till Stockholms Allm. kvinnoklubb. Men fru Anna Johansson nöjde sig icke med att verka endast inom kvinnoklubben, utan slöt sig med iver till dem som tog upp agitationen för bildandet av fackföreningar medförande ett par vid den tiden uppseendeväckande konflikter, som i sin tur verkade stimulerande på intresset för fackföreningsrörelsen även inom andra grupper av kvinnor. Som ordförande för Klädnings-sömmerskornas fackförening och kassör inom Kvinnornas fackförbunds styrelse, gjorde Anna Johansson sig känd, aktad och respekterad bland den tidens ungdomar som slöto sig till de kvinnliga fackföreningarna och även den socialdemokratiska kvinnorörelsen. Som kassör har hon dessutom fungerat en följd av år inom kvinnoklubben och först nyligen lämnat denna post.

Från 1907 till kongressen 1924 har hon varit revisor först för Soc.-dem. kvinnornas arbetsutskott och sedan för Kvinnoförbundet.

Över Anna Johansson har alltid vilat något solitt och gediget, som ingivit tillit och förtroende. De unga har hon dock aldrig skrämt bort genom malplacerad pondus. Respektabiliteten har varit berikad med optimism och frisk humor, liksom hon med sitt korta naturliga uttryckssätt ofta bidragit mera till

amputerat, och lungorna äro angripna. Men han har bevarat sin själs flammande glöd. Henri Arnaud är nu en av vår världs lysande facklor i kampen för fred och frihet.

Om religion i skolan.

Nu kan icke sunt förnuft fordra, att ett barn klockan tio på morgonen skall vara religiöst övertygat om att jorden är platt och orörlig med himlavalvet som ett tak ovan den och en himmel inrättad som ett kungapalats, och att samma barn klockan elva skall förstå att jorden är ett klot, som svänger runt sin egen axel och på samma gång med en oerhörd hastighet kretsar runt solen i en omätlig rymd, där det dessutom finns en oräknelig massa andra himlakroppar. Det är icke heller rimligt, att barnen under kristendomstimmarna skola få lära sig, att alla livets former komma till på sex dagar, däri inberäknade en fullvuxen kvinna, som skapades av en mans revben och att när timman slår, läraren skall börja förklara, att timsrymder av miljoner år upptagas av naturens experiment med olika livsformer, alltifrån jättelika monster till osynliga små kryp, att serien kulminerade i en mycket komplicerad och ingalunda fullkomlig art, som kallas kvinna, vilken kreerade en variant, som i vissa hänseenden är ännu mindre tillfredsställande, och som kallas Man. Detta skall icke betyda så mycket, om läraren finge lov att förklara, att vi nu för tiden anse bibelns astronomi och biologi föräldrade och anse, att vi förstå oss litet bättre på, hur det gått till och följaktligen fästa lika liten vikt vid bibelns naturvetenskapliga teorier som vid de israelitiska kungarnas barbariska moral och deras avgud, som fordrade människoffer. Men sådana förklaringar gå stiek i stäv mot Cowper-Temple-paragrafen, som förklarade, att barnen själva måste bringa reda i motsägelserna mellan den religiösa och sekulära undervisningen. Vanligen lösa de problemet genom att icke tänka på dessa saker alls, så länge föräldrarna låta dem vara i fred, vilket inte alltid är fallet.

(Ur den intelligentas kvinnans vägvisare till socialism och kapitalism av Bernard Shaw.)

förstående än de långa talen i olika frågor.

På födelsedagen blev hon hjärtligt hyllad av kamrater och vänner och som hon ännu är vid god vigör hoppas vi att hon många år framåt må kunna verka bland oss och ta del i tidens rika flöden av tankar, uppgifter och spörsmål.

S. V.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Ett tvättpulver får ej innehålla för mycket vatten.

Vid köp av vattenhaltiga tvättpulver får Ni dyrt betala vattnet.

I de länder, Amerika och England, där nästan alla varor försäljas i originalförpackning, har man funnit det lämpligt föreskriva, att varje paket skall förses med uppgift om nettovikt. Detta är givetvis en garanti för allmänheten. I vårt land har man icke tillvaratagit allmänhetens intressen utom med avseende på smör, som icke får säljas när det innehåller mer än 16 % vatten.

Särskilt sorgligt ställt kan man säga att det är med avseende på tvättmedel. Visserligen skall tvättpulvret användas i vatten, men därför skall det ej innehålla mera fuktighet än som motsvarar luftens fuktighet d. v. s. 10 à 12 %.

De flesta i handeln förekommande tvättmedlen innehålla från 30 till 35 % vatten — bundet i sodan. Det är därför lätt begripligt, att Ni betalar avsevärda summor för vatten, när Ni köper tvättpulver som ända till tredjedelen bestå av vatten.

Det är emellertid icke nog att Ni får dyrt betala vattnet om Ni köper vattenhaltiga tvättmedel. Ni får en odryg vara ty vattnet drygar minnsann inte ut den.

Ni kan själv kontrollera detta genom att köpa det svenska kvalitetspulvret Vita Tvättbjörn och ett annat självverkande tvättmedel. Väg paketen omedelbart vid inköpet. Låt dem sedan ligga på varmt ställe i 14 dagar. Väg dem åter och Ni skall bliva förbluffad. Vita Tvättbjörn har sin vikt oförändrad, men det andra har lättat.

Ett sådant tvättmedel skulle det aldrig gå att sälja i Amerika. Men Vita Tvättbjörn uppfyller de strängaste amerikanska fordringar på oförändrad nettovikt.

Från Soc.-dem. Kvinnornas International.

De engelska arbetarkvinnornas årskonferens.

Den 3—5 juni mötas Storbritanniens soc.-dem. kvinnosektioner till årskonferens i London.

Den föreliggande dagordningen är som vanligt mycket omfattande och upptager en mängd skiftande spörsmål, företrädesvis av socialpolitisk art.

Till varje fråga föreligger av vederbörande framställare ett kort förslag å några rader till uttalande.

I samband med konferensen ordnas en hel del besök å statliga och kommunala institutioner, festligheter, utflykter etc.

Förutom administrativa och tekniska organisationsgöromål och frågor av smärre betydelse som föreligga, märkas bl. a. överläggningsämnen: Lika lön för lika arbete, arbetet för utformande av bestämda föreskrifter beträffande arbetstid och andra förhållanden för i huslig tjänst anställda. Under punkten internationella angelägenheter framföres nedrustningskravet, giftgasproblemet och indragandet av statliga anslaget för frivillig utbildning av kadetter och officerare. Vidare yrkas på privata platsbyråers förbudande och ersättande med samhälleliga. Man fordrar också upprättande av

**små guldkorn
åt hushålls-
kassan i
kooperativas
EVE margarin
1:30 kg.**

ett råd, som skulle äga befogenhet att organisera marknaden beträffande viktigare födoämnen och kontrollera att konsumenterna ej uppskörtades av mellanhandsintressen etc. Under punkten: Den offentliga hälsovården framföres krav på att kvinnorna må få åtnjuta en med männen mera likartad sjukförsäkringsspenning vid sjukdom; att genom samhällets försorg barn tillförsäkras tillräckligt med mjölk; att vilohem för psykiskt sjuka av samhället upprättas; att sjukhusens administration och allmänna förhållanden undersökas för att bättre förhållanden må framskapas; att kliniker för konstgjord solljusbehandling må upprättas; att moderskapsvård och barnavård, genom det allmännas ingripande, må ägnas större omsorg överhuvudtaget; att centrala byråer för födelsekontroll må upprättas. Under punkten industriell organisation framföres frågor om: Arbetslöshetsförsäkringens ändring till större rättvisa för kvinnorna. Ny fabrikslagstiftning. Bättre skydd mot utsugning av barn och ungdom inom industrin. Vidare önskemål beträffande butikslagstiftning. Bostadsfrågan, pensionsförsäkringen, uppfostringsfrågor, rusdryckslagstiftningen, strafflagens reformering, ändring av parlamentets arbetsmetoder i vissa preciserade fall, dessa äro de mera väsentliga av den mångfald överläggningsämnen dagordningen innehåller.

För oss ter det sig nästan som en omöjlighet att laborera med så många vittomfattande spörsmål och få dem tillfredsställande behandlade på så begränsad tid. Men man må komma ihåg att i utlandet ordet ingalunda är så fritt som vi äro vana vid, utan vederbörande ledning bestämmer tämligen självrådigt över den tekniska mötesapparaten, så några utsvävningar av talare vi ofta i skandinaviska länder plågas av förekommer knappast.

Arbetarkvinnorna i Holland.

Vid årskonferensen, som våra kamrater i Holland höll under april månad, förekom i årsberättelsen en del allmänna uppgifter, som kan ha intresse även för oss. Enligt statistik, baserad på 1920 års primäruppgifter, äro 631,831 kvinnor sysselsatta i förvärvsarbete. En ganska hög siffra i ett land så föga industrialiserat som Holland är. Detta antal utgör i runt tal en femtedel av samtliga anställda i förvärvsarbete. Den höga procentsiffran förklaras

delvis av att nära en tredjedel i den samma sysselsättas i huslig tjänst. Hälften av de industriellt arbetande kvinnorna äro att finna inom beklädnadsindustrin och tvättanstalter. Av de 631,000 äro 108,000 gifta, änkor eller skilda. På 1,000 gifta kvinnor ha 75 förvärvsarbete. Under kristiden vände sig i Holland, som i flera andra länder, den allmänna opinionen mot att kvinnor taga anställning i förvärvsarbete och således många familjer, enligt påstående, erhöles "dubbla" inkomster. Emellertid har konstaterats att i allra flesta fall är det den bittra nöden som tvingat kvinnorna ut i förvärvsarbetet. Att kvinnorna utträngt männen i någon vidare omfattning från industrin bestrides. Det är rationaliseringen och maskinindustrins utveckling, som verkat i denna riktning.

Den socialdemokratiska kvinnorörelsen i Holland är ungefär procentuellt av samma omfång som den svenska.

En kvinnlig partiskola i Lettland.

Från detta års början ha de socialdemokratiska kvinnorna i Lettland organiserat en särskild skola, vars ändamål är att utbilda kvinnor för organisatoriskt arbete och talarverksamhet. Undervisningen bestrides nästan helt av kvinnliga lärarkrafter. Undervisningen är ganska omfattande ur såväl rent socialistisk-organisatorisk som allmänbildande synpunkt, bl. a. ingår alla slags "kvinnofrågor" med hänsyn till partiarbetet, förvärvsverksamheten, fackligt arbete etc. Likaså skiftande samhälleliga spörsmål, i främsta hand med avseende å skola, uppfostran, familjen, sexualproblemen, civillagstiftning etc. Historiskt betydes särskilt kvinnornas förhållanden ur utvecklingshistorisk synvinkel. Intresset för skolan är mycket stort. Elevantalet f. n. 35.

En människa lär mera anspråkslöshet genom att skåda upp i världsrymden en stjärnklar natt än genom under åratals inpluggade lärosatser. Man borde i sin ungdom vänja sig att böja knä vid evighetens fötter och lyssna till den oändliga rymdens stillhet. Den stjärnbestrodda himlen är livets sannaste vän, alltid finnes den, alltid ger den frid åt sinnet, alltid minner den om att ens oro, tvivel och smärta äro försvinnande småting.

Fridtjof Nansen.

Studieresan till Finland.

Till distriktsstyrelserna ha ibörjan av maj månad utgått redogörelse för resan till Finland, då deltagarna i Barnskyddskongressen måste vara anmälda till den 24 maj.

Men då det kanske är medlemmar som vilja resa och delta enbart i det som de finska kamraterna bjuda av studier inom arbetarrörelsen så vilja vi meddela att det är möjligt för förbundet att få rabatt å resebiljetterna om grupper på minst 15 medlemmar resa samtidigt fram och tillbaka.

Genom tillmötesgående från Husassistenternas hem beredes billigt logi, så att kost och logi icke behöver överstiga 4 kronor om dagen. Allt naturligtvis mycket enkelt.

Kostnaden, med andra klass resa Stockholm—Hälsingfors—Stockholm och fyra dagars uppehälle i Hälsingfors skulle då, utan beräknade måltider under själva resan, belöpa sig till netto kr. 73:60, men är naturligtvis bäst beräkna minst 90 kronor.

De finska kamraterna ha för medlemmarna av vårt förbund uppgjort ett studieprogram med redogörelser för deras socialdemokratiska arbetarorganisationer, bildningsarbete i olika former, sommarkolonier och hem, kooperativa företag och museer.

Dessutom firar finska socialdemokratiska Kvinnoförbundet sitt 30-årsjubileum med fester över hela landet och den 8 juli i Hälsingfors, till vilken de svenska kamraterna inbjudits.

Dessutom bjuder Hälsingfors på en hel del sevärdheter. Många vackra små holmar omringa staden till vilka man kan komma utan större kostnad och njuta av skog och sjö och salta havsbad, varför god behållning gives av denna färd även om den skulle falla utanför ramen av Barnskyddskongressen.

Resan måste företagas den 5 eller 6 juli från Stockholm.

Anmälan med en förskottsinbetalning per postanvisning av kr. 15:— skall göras till förbundsordföranden under adress Upplandsgatan 85, Stockholm, till senast 6 juni. Till följd av Stockholmsutställningen är nämligen båtlägenheterna upptingade 4—5 veckor i förväg varför platser måste tingas i god tid före avresan.

Beda Palmqvist, Stockholm, 50 år.

Åter fyller en av Vasastadens kvinnoklubbs medlemmar 50 år. Den 28 maj är bemarkelsedagen för Beda Palmqvist, som säkerligen kommer att göra skäl för namnet, ty hon hör till dem, som samlar vänner kring sig. Dessa hava också, när dessa rader läsas, redan hunnit göra dagen bemarkt.

Fru Beda Palmqvist var med från klubbens start för 11 år sedan och har sedan dess nästan oavbrutet varit med i styrelsen.

Vi hoppas att det blir många av medlemmarna som komma med på denna studiefärd.

Våra finska kamrater emotse förväntansfullt vårt besök och alla äro vi hjärtligt välkomna.

Således träffas vi i Hälsingfors.

S.

Dessutom har hon alltid varit villig till utförande av olika uppdrag, som kamraterna givit henne. Under många år var hon klubbens representant i Stockholmsklubbarnas arbetsutskott, som senare ombildades till en samorganisation.

Men det kanske inte är detta man erinrar sig mest, då man tänker på Beda Palmqvist, utan fastmer den goda, hurtiga och vänsällna kamraten, som man önskar allt gott och ännu många goda år i gemensamt arbete för vår rörelses framgång.

S.

Vid valen skaffa sig vissa kandidater mandat genom att lova att göra upp nya lagar eller att avskaffa gamla och andra genom att lova bibehålla allting i sitt nuvarande skick. Men detta är omöjligt. Ingenting kan förbli som det är.

Förändringar, som ingen skulle tro vara möjliga, äga rum inom ett par generationer. Barn nu för tiden tycka, att en nio års skoltid, ålderdoms- och änkepensionering, rösträtt för kvinnor, damer i korta kjolar som parlamentsledamöter eller som perukprydda jurister inför domstolarna höra till naturens ordning, och tro, att det alltid varit så och alltjämt skall förbli så. Men deras mormödrar skulle ansett den, som önskade det, som moraliskt fördärvad.

Bernard Shaw.

**kontant-
köparnas
förening**

Distriktskonferenser.

Västgöta-Dals kvinnodistrikts sista konferens.

Distriktet uppdelat på fyra distrikt.

Det är väl ett bevis så gott som något att en rörelse utvecklas när dess distriktsorganisationer bliva för stora och ohanterliga. Den socialdemokratiska kvinnorörelsen har liksom ungdomsrörelsen gått storartat framåt under de senaste åren. Det gamla Västgöta-Dals kvinnodistrikt, som existerat sedan 1921 har nu mera blivit överflödigt sedan mindre organisationer bildats inom detsamma efter de olika valkretsarnas gränser. Göteborgs socialdemokratiska kvinnoklubb gick redan vid förra konferensen ifrån och bildade samman med de nya klubbarna inom staden eget distrikt och senare under året ha Skaraborgskretsen samt Älvsborgs norra och södra kretsorganisationer konstituerats. Denna delning tycks ha varit ett gott steg, ty antalet klubbar har ansenligt ökat under året.

Västgöta-Dals socialdemokratiska kvinnodistrikt höll Marie Bebådelsedag sin nionde och sista konferens i A. B. F:s studiehjem i Göteborg.

Av distriktets 22 klubbar voro 16 representerade. Dessutom deltog ett antal inbjudna gäster, ombudsman Hellberg som representant för partidistriktet, Ejnar Andvesson för ungdomsdistriktet, Göteborgs kvinnodistrikts ordförande fru Hulda Sjöström samt representanter för de olika kvinnoklubbarna i Göteborg.

I sitt hälsningsanförande konstaterade distriktsordföranden, fru Vilma Nilsson, att ett större antal representanter voro närvarande vid denna konferens än föregående år trots att distriktet delats, ett gott bevis för att distriktet utvecklats. Fru Nilsson riktade därefter en särskild hälsning till de inbjudna gästerna samt förklarade konferensen öppnad.

Distriktet har gått framåt under året och kretsarna ha arbetat energiskt.

Enligt revisionsberättelsen ha räkenskaperna balanserat på något över ett tusen kr. Full och tacksam ansvarfrihet beviljades styrelsen.

Ordföranden, fru Vilma Nilsson, gav en återblick över distriktets 8-åriga verksamhet, av vilken framgick att distriktet varit i oavbruten verksamhet för agitation och upplysning bland kvinnorna.

Sju instruktionskurser ha hållits, en 300 agitation- och upplysningsföredrag, förutom ett stort antal agitationmöten därutöver jämte spridandet av bortåt 50,000 cirkulär och upprop. På konferensen 1925 togs initiativet till upprättande av en rådföringsbyrå för blivande mödrar och för övrigt är det en hel del samhällsnyttiga åt-

gärder till vilka initiativet kommit från kvinnoklubbarna. I slutet av sin redogörelse uttalade ordföranden förhoppningen att klubbarna under de nya organisationsformerna skola kunna arbeta än bättre och nå fram till större resultat.

Från de nybildade distrikten framfördes tack för det goda samarbetet under åren, särskilt till ordföranden för allt arbete hon nedlagt. Fru Sjöström uppmanade till deltagande i en planerad kurs vid Viskadalens folkhögskola i augusti och fru Landholm framförde göteborgsklubbarnas tack för inbjudan till konferensen. Fru Vilma Nilsson uttalade så ett tack för de år som gått sedan distriktet bildades och höjde ett leve för de nya distrikten, varefter konferensen var avslutad och deltagarna samlades till gemensam middag på Margaretaskolan.

Skånes soc.-dem. kvinnodistrikt

höll sitt årsmöte långfredagen i Malmö.

Vid sitt hälsningstal kunde ordföranden för distriktet, fru Martha Larsson, Malmö, med tillfredsställelse påvisa ett gott resultat av det gångna årets verksamhet. Icke mindre än 7 nya klubbar hade bildats och den åttonde var under förarbete. Även i ekonomiskt avseende hade det varit ett gott år för distriktet, vars ökade tillgångar möjliggjort fortsättning av bildningsverksamheten bland arbetarkvinnorna. Ordföranden erinrade i detta sammanhang särskilt om den utomordentligt vällyckade studie- och feriekursen på Fridhems folkhögskola vid Svalöv förra sommaren. Efter att ha uttalat en förhoppning om minst lika gott resultat för kommande arbetsår, riktade tal. en särskild välkomsthälsning till konferensens gäster.

Sedan sedvanligt inre organisationsarbete genomgått och föreliggande frågor behandlats valdes distriktsstyrelse och v. u. för nya verksamhetsåret. Efter bestämd avsägelse från fru Martha Larsson av ordförandeskapet valdes till v. u.: fruarna Anna Ekberg-Åkesson, Vanda Hedenby (omvalda) samt Ulrica Henriksén samtliga i Malmö. Suppleanter blevo fruarna Maria Hjalmarsson och Anna Svensson, Malmö. Övriga styrelseledamöter: Anna Hansson, Trälleborg, Hanna Elowsson, Ystad, Ida Rosenkvist, Hälsingborg, och ETTY Erikson, Ängelholm, omvaldes med Anna Persson, Billesholm, Alma Olson, Lund, och Blenda Björk, Tomelilla som suppleanter. Revisorer, Anna Stenberg och Mathilda Persson, Malmö, omvaldes också.

Till studieledare omvaldes fru Signe Höjer, Lund.

Efter valen avtackades avgående distriktsordföranden, Martha Larsson, i entusiastiska och hjärtliga ordalag dels av konferensens ordförande, dels av sin mångåriga kamrat i v. u., Anna Ekberg-Åkesson, och dels av Ida Rosenkvist, Hälsingborg, vilka båda senare vittnade om det osjälviska och

verkligt intensiva arbete fru Larsson nedlagt inom distriktet under de år hon suttit som ordförande. Hennes klokhet och erfarenhet och arbetsvilja hade kommit icke blott kvinnodistriktet utan genom det hela arbetarrörelsen till godo. Ett fyrfaldigt leve utbringades för fru Larsson.

På grund av den långt framskridna tiden beslöt konferensen på förslag av fru Martha Larsson icke upptaga frågan om "Folkpensionen" till behandling. I stället utfäste sig distriktsstyrelsen att ställa i ämnet väl insatt talare till förfogande åt den klubb, som önskar ett föredrag om lagen med diskussion av dess brister.

Därmed var konferensen över och avslutningstalet hölls av fru Martha Larsson, som ännu en gång uttalade en förhoppning om goda resultat av det härmed påbörjade nya arbetsåret samt riktade en maning till de närvarande att var och en efter förmåga deltaga i arbetet för en lycklig utgång av årets landstingsval. Tal utbringade ett fyrfaldigt leve för arbetarklassens framgång vid detta val samt för den socialdemokratiska kvinnorörelsen, vilket besvarades med kraftiga hurrarop.

Göteborgs soc.-dem. kvinnodistrikts konferens.

Göteborgs socialdemokratiska kvinnodistrikt höll under april månad sitt första årsmöte. Cirka ett 50-tal medlemmar hade mött upp, när distriktets ordförande, fru Hulda Sjöström, i ett kort anförande öppnade mötet. Fru Sjöström riktade en särskild välkomsthälsning till representanten för Göteborgs arbetarekommun, hr Axel Dahlström.

Sedan funktionärer för mötet valts, föredrogs styrelsens berättelse över verksamhetsåret. Av denna framgick, att det arbete som utförts under året var mycket gott. Medlemsantalet har ökat betydligt så att distriktet nu har sex klubbar med 294 medlemmar.

Ett flertal offentliga möten har anordnats. Bland de frågor som behandlats kunna nämnas: lösdrivarelagen, frågan om skärpt straff för sexualförbrytare, hem för gamla, bostadsfrågan, m. fl. Dessutom ha flera agitationmöten anordnats, där bl. a. fru Theres Svensson, fru Birgit Hedström och fru Hedvig Johansson medverkat med föredrag. I februari anordnades ett större möte i Hvitfeldsskolan med anledning av kvinnoförbundets och Morgonbris jubileum, där fru Birgit Hedström höll föredrag. Socialdemokratiska kvinnodagen firades med en fredsfest med föredrag av red. Sven Backlund. Distriktet tog initiativet till ett upplysningsmöte den 31 mars, där fröken Kerstin Hesselgren talade om lagförslaget till moderskapskydd.

Efter det möte där frågan om skärpt straff för sexualförbrytare behandlades,

Alla för arbetarrörelsen intresserade kvinnor

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prönumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

sändes en skrivelse till socialdemokratiska riksdagsgruppen, i vilken kvinnornas synpunkter på detta problem framlades. Vidare har styrelsen hos arbetarekommunen hemställt att få en representant i valledningen, samt i en skrivelse till stadsfullmäktige-gruppen begärt att denna skulle gå in för upprättandet av flera småbarnsskolor.

Bland det arbete som utförts förtjänar även upptagandet av sagostundsverksamheten att nämnas. Åtta sagostunder ha anordnats, vilka besökts av över 2,000 barn. För att verksamheten skall kunna utvecklas har styrelsen hos olika organisationer begärt ekonomiska anslag, en hemställan som mötts med den största förståelse.

Revisorernas förslag om full och tacksam ansvarsfrihet beviljades och uttalades ett varmt tack till distriktsstyrelsen för dess omfattande arbete.

Till verkställande utskott valdes fruarna Hulda Sjöström, Sigrid Johanson och Teckla Pettersson. Övriga medlemmar i styrelsen blevo fruarna Sigrid Engström, Maria Bromell, Thyra Skoglund och Karin Johansson. Till revisorer valdes fruarna Theres Sjöberg och Allida Karlsson samt fröken Augusta Nilsson.

En motion från göteborgsklubben om en gemensam fanfond för distriktet beslöts att återremittera till styrelsen för utsändning till diskussion i klubbarna.

Fröken Maria Larsen redogjorde för kulturella kommitténs arbete. Kommittén har bland annat anordnat ett större möte med fru Anna Lenah Elgström som talare, samt ett flertal sammankomster med goda och givande program. Årsmötet beslöt omlägga kommittén till en studiecirkel och till studieledare valdes enhälligt fröken Larsén som erhöll ett livligt erkännande för det energiska arbete hon nedlagt som kommittés ledare.

Härefter var årsmötet redo för avslutning.

Vad vill socialdemokraterna?

Jo, socialdemokraterna vill övertyga den stora massan av svenska medborgare om, att de inte behöva denna klass av rika. Vi behöva dem inte för att leda och organisera de ekonomiska företagen. Det finns dugligt folk, som kan sköta både jordbruk och industri och andra näringsgrenar, utan att man belönar dem med hundratusental eller miljoner i förmögenhet. Vi behöva inte en klass av rika för att få tillräckligt med sparat kapital. Vad som behöver sparas, kan den stora massan av folket spara själv och behålla det för egen räkning. Vi behöva ingen klass av förmyndare som tar hand om kapitalet och styr och ställer med näringslivet efter sin höga vilja.

Socialdemokraterna vill minska på de rikas inkomster, för att övriga medborgare skola få ökat välstånd. Socialdemokraterna vill minska på de stora förmögenheterna för att alla medborgare skola kunna få äga något. Socialdemokraterna vill ta den ekonomiska makten från det lilla fåtalet, för att alla skola få del i makten och ansvaret för landets ekonomiska framtid. Detta är sanningen om socialdemokraternas politik. Då den sanningen blivit känd ute bland allt folket, då kommer det stora flertalet att samla sig bakom socialdemokraternas strävanden och föra dem till seger, därför att de äro både rättvisa och gagneliga för hela samhället.

Nytt soc.-dem. kvinnodistrikt.

Vid konferens i Trollhättan, söndagen den 11 maj, beslöts bilda ett kvinnodistrikt, *Älvsborgs norra*. Vid startandet räknar det nya distriktet 14 klubbar med 302 medlemmar. Distriktsstyrelsens v. u. förlades till Trollhättan.

Till ordförande för det nya distriktet valdes fru Anna Gustavsson, sekreterare Anna Pettersson, kassör fru Gerda Rixén. Övriga styrelseledamöter: Hilda Lundh, Alingsås, Anna Holander, Amål. Till suppleanter för v. u. valdes fröken Elin Blomqvist, fru Signe Fogel, Trollhättan, och fru Klara Tengberg, Bläsut. Styrelsesuppleanter: fru S. Nilsson, Vårgårda och fru I. Bengtsson, Bengtsfors. Revisorer: Anna Ryrberg, Frida Persson, Natalia Olsson, Trollhättan.

Vid konferensen, som präglades av god stämning, behandlades diverse organisationsangelägenheter för planläggandet av ett gott arbete för det nya distriktet.

Därefter redogjorde landstingsman An-

Aktiebolaget Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

dersson, Lilla Edet, i ett instruktivt föredrag för "Landstingets uppgifter".

Efter förhandlingarna samlades deltagarna till gemensam middag, varunder förekom sång och en rad tal. Det hela avslutades med ett leve för socialdemokratin och ett anförande av fru Fogel.

KOMMISSIONÄRER!

Vid retur av Morgonbris angiv alltid avsändarens namn och adress, ty annars kunna vi ej ansvara för att de bliva avräknade, utan kommissionären kommer att stå i skuld för dessa.

Förbundsmärket

bör bäras av förbundsmedlemmarna särskilt vid kamratfester, konferenser o. d.

Rekvireras från förbundsexpeditionen,
Upplandsgatan 1, Stockholm.

BARNENS ANTAL

i en familj är av vital betydelse för ekonomia. Upplysningsböcker, prishästa m. m. erhållas gratis mot 45 öres porto. Privat avsändarenamn, om så begäres.

Nils Adamsson,

Jakobsgatan 22, Stockholm I.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. 188 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnnummer 25 öre. Prenumeration sker på posten.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. ö. g. Tel. 188 86. Expeditionen öppen kl. 10—12 och 15—17. Lördagar kl. 10—12. Postgiro 50197.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbssamorganisation.

Ordf. och korresp. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116. Kassör fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. Enskede 183.

Sthms Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr.

Ordförande fru Anna Carlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad å lokalen Gustav Vasa automaten, Upplandsgatan 51, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrländsgatan 2,
Slussplan 1—3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnhusgatan 18,
Odengatan 52.

Ⓣ

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoffor.

Dam- & Barnunderkläder.

Extra starka barnstrumpor.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte 1:sta torsdagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) i Studiehomet, Bryggaregatan 12 b.

Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Ingrid Viberg, Solv. 8, Enskede. Tel. 391.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möten 1:sta onsdagen i varje månad i lokalen Götaholmsgatan 1 och 3:dje tisdagen i månaden i lokalen Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Forss, Billesholms gruva. Sekr. fru Herta Olsson, Föladen, Billesholms gruva. Styrelsen.

Lundby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brännaregården, Göteborg. Styrelsen.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sek. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 9, Malmö.

Malmö östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte andra tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler. Ordf. fru Matilda Pettersson (tel. 13 66, adr. som ovan), sek. fru Anna Roos, Gärnäplan 6, 119 77.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby. Styrelsen.

Nacka soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ekertorp. Tel. Skaru 3 59.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra mänd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492. Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Nya Folkets Hus C-sal.

Ordf. fru Elsa Carlsson, Eliegat. 46. Tel. 527. Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37. Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets hus.

Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby. Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokaen, Gärdä.

Styrelsen.

Stockholm 1930. A.-B. Arbetarnes Tryckeri